საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა შეერთდით!

კვირა, 30 მაისი 1920 წ.

ერთობა

ფასი 3 მანეთი

[illegible] 1 თვით 75 მანეთი, [illegible] 3 მანეთი, [illegible] 5 მანეთი. [illegible] 1 მან. [illegible] 100 მანეთი. [illegible] ერთობის ქუჩა № 4 [illegible] 12—15 [illegible] 16—33

№ 119

ორგანო საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციისა

№ [illegible]

„ერთობის“ რედაქცია ღრმა მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას თავის თანამშრომლის, პოეტ

ნოე ჩხიკვაძის

უდროოთ გარდაცვალებას.

დამწუხრებული ცოლი მარიამ ჩხიკვაძისა [illegible] შვილებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ 24 მაისს მიხეილის საავადმყოფოში ფილტვების ანთებით გარდაიცვალა პირველის დაუვიწყარი ქმარი და მეორეს ძვირფასი მამა

ნოე ჩხიკვაძე

პანაშვიდები ქვაშვეთის ეკლესიაში ხუთშაბათს, პარასკევს და შაბათს საღამოს 6 საათზე. დაკრძალვა მოხდება კვირას, მაისის 30-ს დილის 12 საათზე, დიდუბეში ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში. (ნ 1—1)

მწერალთა კავშირის საბჭო მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას, რომ 24 მაისს, დილის 12 საათზე ფილტვების ანთებით მიხეილის საავადმყოფოში გარდაიცვალა კავშირის წევრი, პოეტი

ნოე ჩხიკვაძე

პანაშვიდები ქვაშვეთის ეკლესიაში ხუთშაბათს, პარასკევს და შაბათს საღამოს 6 საათზე. დაკრძალვა მოხდება კვირას მაისის 30-ს დილის 12 ს. დიდუბეში, ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში. (ნ. 1—1)

ჟურნალ „[illegible]“ სარედაქციო კოლეგია და თანამშრომლები ღრმა მწუხარებით აუწყებენ საზოგადოებას თავის თანამშრომლის პოეტის

ნოე ჩხიკვაძის

გარდაცვალებას. (ნ. 1—1)

ს. ამაშუკელი ღრმა მწუხარებით აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ [illegible]

ნოე ჩხიკვაძის

უდროოდ გარდაცვალებას. (ნ. 1—1)

ღრმად დამწუხრებულნი: [illegible], მამა [illegible], და [illegible], ძმები [illegible] და [illegible], აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებას ძვირფასი

ვახტანგ (ვ ხტუ) მიხეილის ძე კომოკლიძისა

დაკრძალვა მოხდება ქ. ბათუმში კვირას 30 მაისს ნაშუადღევის 3 საათზე. (1716 2—2)

ღრმად დამწუხრებულნი მეუღლე [illegible] ([illegible]), ძმები [illegible] და [illegible], ძმის წულები: [illegible], აუწყებენ ნათესავებს და მეგობრებს ხან მოკლე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაცვალებას [illegible] ამა თვის 27 [illegible]

ვლადიმერ დიმიტრის ძე მზეიძის

დაკრძალვა მოხდება მცხეთის საკათედრო სობოროს გალავანში სამშაბათს 1 ივნისს დილის 11 საათზე. პანაშვიდი ყოველ დღე საღამოს 5 საათზე. (1722—2—2)

ღრმად დამწუხრებულნი [illegible]: [illegible], აუწყებენ ნათესავებს და მეგობრებს ხან მოკლე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაცვალებას [illegible] მცხეთაში ამა თვის 27 მაისს ძვირფასი [illegible]

ვლადიმერ დიმიტრის ძე მზეიძე

დაკრძალვა მოხდება მცხეთის საკათედრო სობოროს გალავანში სამშაბათს 1 ივნისს დილის 11 საათზე, პანაშვიდი ყოველ დღე საღამოს 5 საათზე. (1722—2—2)

[illegible] გვარდიის [illegible] 2 [illegible] მეორე [illegible] ბრძოლის დროს 15 მაისს [illegible]

გალაკტიონ მაისურაძე

და ზემდეგი

ალექსანდრე ალბრეხტი

ღრმად დამწუხრებული ამხანაგები აუწყებენ [illegible] საზოგადოებას, რომ დაკრძალვა და გასვენება მოხდება ქ. ხაშურში 30 მაისს, ნაშუადღევის 3 საათზე ძმათა სასაფლაოზე. (1729—1—1)

ხაშურის რაიონის სახალხო გვარდიის შტაბმა აზერბეიჯანის ფრონტზე 15 მაისს დაკარგა გმირი სახალხო [illegible], [illegible] ამხანაგები

გალაკტიონ მაისურაძე

და

ალექსანდრე ალბრეხტი

ღრმად დამწუხრებული შტაბი [illegible] აუწყებს ამხანაგებს, რომ გასვენება და დაკრძალვა მოხდება ძმათა სასაფლაოზე, 30 მაისს ა. წ. ნაშუადღევის 3 საათზე ქ. ხაშურში (1729—1—1)

ღრმათ დამწუხრებული სახალხო გვარდიის [illegible] აცნობებენ [illegible] და ნაცნობებს, რომ კვირას, 30 მაისს, ა. წ. ქ. ხაშურში მოხდება დაკრძალვა ძმათა სასაფლაოზე აზერბეიჯანის ფრონტზე გმირულად დაღუპულ ჩვენი ძვირფასი ამხანაგის ოფიცრის

გალაკტიონ მაისურაძისა

(1729—1—1)

ღრმად დამწუხრებულნი მშობლები [illegible] და [illegible], ცოლი მარო, და ნინა და ძმა [illegible] აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ კვირას, 30 მაისს, ნაშუადღევის 3 საათზე მოხდება დაკრძალვა ქ. ხაშურში აზერბეიჯანის ფრონტზე ბრძოლაში დაღუპულ ძვირფასი შვილის ოფიცრის

გალაკტიონ მაისურაძისა

(1729—1—1)

[illegible], ცოლის ძმები [illegible], [illegible], ცოლის დები, [illegible] აუწყებენ ნათესავებს და მეგობრებს, რომ დაკრძალვა ძვირფასი სიძის აზერბეიჯანის ფრონტზე მოკლულ ოფიცრის

გალაკტიონ მაისურაძის

მოხდება კვირას, 30 მაისს, ნაშუადღევის 3 საათზე ქ. ხაშურში. ([illegible])

ღრმად დამწუხრებული [illegible], მეუღლე [illegible], [illegible] და [illegible] აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ კვირას, 30 მაისს ა. წ. მოხდება დაკრძალვა აზერბეიჯანის ფრონტზე მოკლულ ძვირფასი

საშა ალბრეხტისა

ქ. ხაშურში, ნაშუადღევის 3 საათზე. (1630—1—1)

ქართველ მხატვართა კავშირის საბჭო ამით აუწყებს ქართველ საზოგადოებას, რომ კვირას, 30 მაისს გარდახდილ იქნება პანაშვიდი გარდაცვალებიდან 6 წლის თავზე დაუვიწყარი მხატვრის

კოტე მესხის

სულის მოსახსენებლად. პანაშვიდი დაიწყება 12 საათზე ქვაშვეთის ეკლესიაში. (ნ. 1—1)

ღრმად დამწუხრებული შვილები: შუშანა და [illegible], [illegible] ნათესავთ და მეგობრებს წლის თავს ძვირფასი დედის

რაისოს

დაკარგვას. პანაშვიდი გადახდილი იქნება დღეს შუადღის 12 საათზე კუკიის სასაფლაოზე. (1730 1—1)

ჟურ. „[illegible]“ რედაქცია მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას, რომ ორშაბათს, მაისის 24-ს, გარდაიცვალა ჟურნალის თანამშრომელი, პოეტი

ნოე ჩხიკვაძე

გასვენება [illegible] ქვაშვეთის ეკლესიიდან კვირას, მაისის 30-ს, შუადღის 12 საათზე და დაკრძალავენ ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში. (ნ—1—1)

დაიწყო მუშაობა

ახლად გახსნილმა პირველმა კავკასიაში და საქართ. რესპუბ. ქალაქთა კავშირის

ნამდვილი გრეხილი ვენის ავეჯეულობის ქარხანამ

მიიღება შეკვეთა სკამების, კრაოტების, ავტომობილის „დუგების“ და სხვა. შესაკვეთათ და ცნობების მისაღებათ მიმართეთ ქარხნის კანტორაში ანტონიევის ქუჩა № 1 ჩერქეზოვის კუთხე. (ნ. 10—8)

სახალხო გვარდიის მთავარ შტაბში კანცელარიისათვის საჭიროა გადასაწერ მანქანაზე ზედმიწევნით გამოცდილი მომუშავენი

სავალდებულოა ცოდნა როგორც ქართულის, აგრეთვე რუსულის, მანქანების წყობილობის დაახლოვებითი ცოდნა და მათი სახელდახელო დაშლა-აწყობა. მსურველებმა განცხადებებს უნდა დაურთონ: მოწმობები წარსულში, რომელ დაწესებულებაში უმუშავნიათ და რამდენი ხანი, მიღება მოხდება შეჯიბრებით. განცხადებები მიიღება მთავარ შტაბის საქმის მწარმოებელთან. (ნ. 2—2)

განცხადება

სამხედრო სამინისტროს სამნეო განყოფილება ამით აცხადებს, რომ 1920 წ. 5 ივნისს დღის 12 საათზე ხსენებულ განყოფილებაში მოხდება საჯარო ვაჭრობა ზეპირ შეჯიბრებით და დაბეჭდილ კონვერტებით წარმოდგენილ განცხადებით ჯარისთვის 1920 წ. 15 ივნისიდან 1921 წ. 15 ივნისამდე 250 ათასამდე შეკუმშულ თივის მოწოდების შესახებ. საჯარო ვაჭრობაში მონაწილეობის მიღების მსურველთ უნდა წარმოადგინონ პიროვნების მოწმობა და საწინდრად 10 პროც. თივის ღირებულებისა. იჯარით შეიძლება გაიცეს როგორც მთელი რაოდენობა თივისა, ისე მისი ნაწილი. მოიჯარადრეთ შეიძლება მიეცეს სამნეო განყოფილებისგან გარდაწყვეტილ ფასებში თივის შესაკუმშად საჭირო ზოგიერთი მასალა. დაწვრილებითი პირობები მსურველთ შეუძლიანთ ინახულონ სამნეო განყოფილებაში ყოველ დღე დილის 9—3 საათამდე. მისამართი ბარიათინსკის ქ. № 10. (ნ. 3—3)

---

26 მაისს, ხანგრძლივი ავათმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა [illegible]

სვიმონ გრიგოლისძე კლდიაშვილი

რასაც მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობართ ძმა ანდრია, დები ანასტასია, ნინო [illegible] და [illegible], რძალი მარიამ მიხეილის ასული კლდიაშვილისა, ძმის წული [illegible] ცოლით და [illegible]. პანაშვიდი კვირას 30 მაისს საღამოს 7 საათზე ქაშვეთის ეკლესიაში. დაკრძალვა მოხდება ორშაბათს 31 მაისს 12 საათზე დიდუბეში ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში.

მეაბრეშუმენო!

აბრეშუმის ჭიის პარკების ბუნებრივი ჩვეულებრივი წესით გამოშრობა, დიდი ხნით აფერხებს მათ მოწევას, აძლიერებს მათზე უამინდობის დამღუპველ გავლენას, უკარგავს აბრეშუმს ფერს, რითაც სცემს მათ ფასს ბაზარზე და ითხოვს ზედმეტ მუშაობას და ზრუნვას.

ამიტომ მიეცით უპირატესობა აბრეშუმის პარკების მექანიკურ წესით გამოშრობას, რისთვისაც ახსნა განმარტებისთვის უნდა მიმართოთ სამტრედიაში ლომბარდის აბრეშუმის ამოსახვევ ქარხნის დირექტორს— ბ. ნ. მაცაცუკელის. (1694—1—1)

თოკი მანილის

მნის შესაკვრელ მანქანისთვის ცოტაოდა დარჩა. მიმართეთ 19 თებერვლის ქ, № 12 სკლიარენკოს მაღაზიაში. (1732—2—1)

სახალხო სახლი ზუბალაშვილის სახელობისა

კვირას 30 მაისს 1920 წელს

ქრისტინე

ოპერა 4 მოქ. 5 სურათ. მუსიკა რევაზ გოგნიაშვილისა.

მონაწილეობენ: [illegible], კალანდაძე-[illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] ვ. [illegible].

დირიჟორი: ინილჩიკი. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

ბილეთები იყიდება კასაში.

მორიგი წევრი მუსიკალურ სექციისა: ა. სარაჯიშვილი. ანონსი: ამ მოკლე ხანში წარმოდგენილი იქნება ოპერა

„ჯადოსანი“

იგივე ავტორისა. (1727—1—1)

ფრონტის დამხმარე მთავარი კომიტეტი

დღეს, 30 მაისს ფრონტის სასარგებლოდ, ღამის 3 საათამდის მდიდარი პროგრამით გაიმართება საღამოები:

1. დილიდ ნავე სეირნობა ხანახლის ბაღში.
2. გრანდიოზულ პროგრამით: პირველსა და მეორე ქართულ კლუბში.
3. ტივოლში.
4. „მერცხალი“.
5. ხელოსანთა კლუბში.
6. ტარტუში (საზაფხულო შენობაში).
7. კაფე „26 მაისში“.
8. ალექსანდრეს ბაღში სეირნობა.
9. მუშტაიდის ბაღში, მიტინგი სეირნობა.
10. „მუშათა კლუბში“.

დილამდის გართობა, კეთილი მიზნით გამსჭვალული. შემოწირულებანი უკვიტანციოთ არ მისცეთ. (ნ. 1—1)

დაეხმარეთ ფრონტს

დღეს, კვირას, 30 მაისს ფრონტის დღეა!

კაფე რესტორანი 26 მაისი მართავს დიდებულს

კაბარეს

საუკეთესო მსახიობთა მონაწილეობით, რესტორანს აქვს საუცხოვო სამზარეულო ქართული და ევროპიული საჭმელებით. სასმელი ყველა გამოჩენილ ფირმებისა. ფასები ზომიერია, წმინდა შემოსავალი გადაიდება ფრონტის სასარგებლოთ. შესვლა და მაგიდები უფასოა.

უფრ. ამ. დ. ხ. გამგეობა,
(1733—1—1)

[illegible] ფრონტს

საჩქაროთ იყიდება

„ფურგონი“

სახურავით. ვარგა: ლიმონათის, ლუდის და კონიაკის ქარხნებისთვის. იქვე საჭიროა გამოცდილი დამტარებელი (კონდუქტორი), იკითხეთ კიროჩნი ქ. № 26. ლიმონათის ქარხანა. (1684 3—2)

ვინ არიან?

ამ დღეებში ჩვენ მივიღეთ [illegible] კომუნისტური პარტიის შესახებ. აღვნიშნავთ, რომ ეს პარტია ანგარიშს უწევს „სახალხო“ [illegible] მიერ ჩვენი დამოუკიდებლობის ცნობას და იცავს თავის [illegible]. რამდენათ სწორია და პირდაპირი [illegible] ის

დღე

ფრონტისთვის გუშინ თფილისში დილიდანვე სწარმოებდა ყულაბებით ფულის მოგროვება, რომელიც კარგათ ჩატარდა. ფულის მოგროვება გაგრძელდება დღეს, 30 მაისს.

სამშაბათს, 1 ივნისს ფრონტზე გაიგზავნება საჩუქრების მეორე ტრანსპორტი.

——

გენერალური შტაბის სამხედრო ცნობა.

28—29 მაისის განმავლობაში ყველა ფრონტებზე სიწყნარე იყო.

ამ ახალ გზას, ჩვენ არ ვიცით. ამას მომავალი გვიჩვენებს.

ახლა ჩვენ გვინდა შევჩერდეთ მეორე პარტიაზე, რომელიც სხვა სახელს ატარებს, მაგრამ არსებითად არ განირჩევა ბოლშევიკებისაგან. მხედველობაში გვაქვს „რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია". (ინტერნაციონალისტები). ეს პარტია ბოლშევიკური თვალით უყურებდა ახალგაზრდა დემოკრატიულ საქართველოს. ისიც შეურიგებელ ბრძოლას სთვლიდა თითქმის ერთად ერთ გზათ ამ ქვეყნის რუსეთთან შეერთებისათვის.

ძალიან მკაფიოდ გამოაჩინეს თავისი სახე, როცა „საბჭოთა" ჯარები აზერბეიჯანში შემოვიდნენ და უცებ „ნაციონალს" [illegible] რესპუბლიკა. ხელში ჩაგვივარდა ბაქოში გამოცემული და „სოციალ-დემოკრატ ინტერნაციონალისტებისგან" ხელმოწერილი მოწოდება. აქ იგივე ბოლშევიკური სიტყვიერება და ბოლშევიკების პოლიტიკური ლექსიკონიდან ამოღებული ლოზუნგები ჩვენს წინააღმდეგ. ერთმანეთში ურევენ მენშევიკების მთავრობას, აზერბეიჯანის „მუსავატისტებს", სომხეთის დაშნაკელებს და ევროპის „ყბადაღებულ იმპერიალისტებს". „ძირს, ძირს, ძირს",—ათავებენ თავის მოწოდებას, იმედოვნებენ, რომ ისინი მხარს არიან „წითელ რაზმებს" გამოიწვევს საქართველოს „რევოლუციის" შესამუშავებლად.

მეტად არაფერი გვაკვირვებს ამ პარტიისგან არ ვიცით, რა გზას ადგია ახლა, როცა თვით ბოლშევიკებმა იცნეს ჩვენი დამოუკიდებლობა.

აქ კი „სოც. დემოკრატ ინტერნაციონალისტებს" არ ქონიათ თავისი სახე, თავისი მიმართულება. ისინი ბოლშევიკებთან ერთად ახლა მღერიან, ვიდრე რუსეთის სოციალდემოკრატიასთან. ჩვენ ვიცით იქაური ცენტრალური კომიტეტის დამოკიდებულება „საბჭოთა მთავრობასთან". ის, მართალია, მხარს უჭერდა ამ მთავრობას რეაქციასთან ბრძოლაში, მაგრამ ყოველთვის იცავდა დემოკრატიის გზას. რუსეთის მენშევიკების ხელმძღვანელი ორგანო არასოდეს არ სთვლიდა ქართველ მენშევიკებს რევოლუციის წინააღმდეგათ და „მუსავატ დაშნაკელების ყაჩაღ იმპერიალისტების" მეგობრათ, ის ებრძოდა ბოლშევიკების პოლიტიკას და მუშათა კლასს იდეურათ აკავშირებდა მის წინააღმდეგ.

იციან თუ არა ეს საქართველოში თავშეყრილმა „სოციალდემოკრატ-ინტერნაციონალისტებმა"? იცნობენ თუ არა ისინი იმ პარტიას, რომლის სახელსაც ატარებენ? იციან თუ არა, რომ ამ პარტიის ცენტრალური კომიტეტი მონაწილეობას იღებდა საზავო მოლაპარაკებაში და ხელს უწყობდა ზავის ჩამოგდებას?

ჩვენ მივმართავთ ამ კითხვებით ბაქოში გამოცემულ მოწოდების ხელის მომწერთ. ცხადია, რომ ამისთანა მოწოდების შემდეგ ან სულ უნდა გასწყვიტონ სახელობითი კავშირიც რუსეთის სოციალდემოკრატიასთან, ან საჯაროთ გამოაცხადონ, რომ, არ იცოდნენ რას აკეთებდნენ, როცა ხელს აწერდნენ ხსენებულ მოწოდებას.

თუ ბოლშევიკურ პარტიას უერთდებიან, მაშინ უნდა სთქვან, თანახმა არიან თუ არა მისი უკანასკნელი გამოსვლის და მასთან ერთათ ახალ გზაზე შესვლის.

ერთი სიტყვით, უნდა სთქვან, ვინ არიან და როგორი თვალით უყურებენ დღეიდან ჩვენ დამოუკიდებლობას.

შეიძლება, ჩვენ საქმე არ გვაქვს იმგვარ მოპირდაპირესთან, შეიძლება „სოციალ-დემოკრატ-ინტერნაციონალისტების" სახელით გვევლინებიან საქმით პოლიტიკური ნაძირალები?

ეს სხვა საქმეა. ამისთანა წრეებთან ჩვენი პარტია კამათს არ შეუდგება. აქ [illegible] მხოლოდ იმ ხალხის შესახებ, რომელიც საქართველოს [illegible] თავს ცვეთავს.

პ. ბ. აქსელროდის წერილი ნოე ჟორდანიასა და აკაკი ჩხენკელისადმი *)

ბერლინი, 7 აპრილი 1920 წ.

ძვირფასო ნოე ნიკოლოზის ძევ და აკაკი ივანეს ძევ!

ირაკლი გიორგის ძე, რასაკვირველია, გადმოგცემთ თქვენ ჩემს გულითად სალამს და აგრეთვე ჩვენი საერთო მეგობრის შინაარს სხვადასხვა მწვავე საკითხების შესახებ. მაგრამ ჩემთვის სასიამოვნოა წერილობით მაინც ვისაუბრო თქვენთან,—თითქოს უშუალოდ ვლაპარაკობდე. ისე ბევრი სალაპარაკო, რომ არ ვიცი საიდან დავიწყო, რაზე შევჩერდე. მთელი ქვეყანა ცეცხლის ალში არის გახვეული; იგი წარმოადგენს საშინელ ქარტეხილით აწეწილ-აბობოქრებულ ოკეანეს. და ზოგჯერ, ისეთ გრძნობას განვიცდი, თითქოს ეს არის გამეფებული ქაოსი, რომელიც დაღუპავს მთელ კულტურულ კაცობრიობას.

მაგრამ, მიუხედავათ ამისა, ჩემში მაინც მტკიცეა იმედი, რწმენა იმისა, რომ ეს მსოფლიო „ახალი საზოგადოების მშობიარობის ტკივილის" საშინელი კრიზისია, ან უფრო სწორად, ეს არის მწვავე, მძიმე პროცესი ნიადაგის გაწმენდისა და ისტორიულ და პოლიტიკური დაბრკოლებათა დაძლევისა იმ გზაზე, რომელზეც განათლებული კაცობრიობის სოციალისტური ორგანიზაციის ნაბიჯისა და შექმნის ეპოქაში მივდივართ. მაგრამ რამდენ ხანს უნდა გაგრძელდეს ეს მწვავე გარდამავალი ქაოტიური პერიოდი,—პერიოდი ურთიერთ შორის სისხლის ღვრისა და მოუსვენარ ძალის, ზოოლოგიურ ინსტინქტების ბატონობისა, რაც სოციალიზმის სახელით პიედესტალზე აჰყავთ დემაგოგებს, ავანტიურისტებს და სოციალიზმის პროსტიტუტებს? მე ფიქრშიაც ვერ ვბედავ პასუხი გავცე ამ კითხვაზე. ჩემთვის მხოლოდ ერთია ნათელი: მხოლოდ უფრო ძალთა მობილიზაციას საერთაშორისო სოციალისტური პროლეტარიატის მიერ, შეუძლია შეამოკლოს ეს პერიოდი და შეამსუბუქოს კრიზისის ტანჯვები, რასაც კაცობრიობა განიცდის და ამასთანავე ამავე დროს თვით პროლეტარიატი იტანჯება შინაური უთანხმოებით და იგი, თუ შეიძლება და ნება მომეცით ასე ვთქვა, დაქუცმაცებულია სულიერათ. და აი, ჩვენ ვდგევართ მთელ კაცობრიობისათვის საბედისწერო საკითხის წინაშე: როგორ გადავარჩინოთ პროლეტარიატის მსოფლიო კლასიური მოძრაობა და აღვადგინოთ მის წრეებში ორგანიზაციული და პოლიტიკური მთლიანობა?

მე ვერც კი ვბედავ ამ საკითხს შევეხო, ვინაიდან გაკვრითაც კი არ შეიძლება მასზე ლაპარაკი, თუ იმის მიერ გამოწვეულ ეკონომიურ, პოლიტიკურ და პსიქოლოგიურ შედეგებს და ამავე წარმოშობილ პრობლემებს არ შევეხებით. მე მინდა შევეხო მხოლოდ ერთ პუნქტს, რომელსაც კავშირი აქვს ინტერნაციონალის აღორძინების საკითხთან.

თქვენთვის არ არის საჭირო ვილაპარაკო იმაზე, რომ მისი დაშლისა და გამწვავებული შინაური უთანხმოების უპირველეს წყაროდ ითვლება მსოფლიო კატასტროფა და მუშათა პარტიების უმრავლესობის ულტრა ნაციონალისტური ტაქტიკა ამ კატასტროფის დროს. თქვენ, რასაკვირველია, კარგათ იცით, როგორის თანხმობით და ფართოთ არსებობს დღეს ინტერნაციონალური რუსეთის საერთაშორისო სოციალ-დემოკრატიის შინაური კრიზისი. მაგრამ მე არა ვარ დარწმუნებული, რომ თქვენ საკმაოთ გქონდეთ წარმოდგენილი, თუ რამდენათ დიდია როლი რუსეთის ბოლშევიზმისა ამ კრიზისის წარმოშობის გაძლიერებისა და გაღრმავების საქმეში. მე დარწმუნებული ვარ, რომ ბოლშევიკურ დიქტატურის ინტერნაციონალური პრესტიჟისა და [illegible] განადგურება დასავლეთის პროლეტარულ მასებში უშუალოთ დიდ გავლენას მოახდენს და მთელ ქვეყნის რევოლუციონურ პროლეტარიატს და მით გადიდება მის შანსებს იმპერიალიზმისა და ინტერნაციონალის წინააღმდეგ მის [illegible] და თავგანწირული ბრძოლის საქმეში.

ჩვენ, აკაკი ივანეს ძევ, ჩვენი საუბრიდან, ჩემ მიერ გადმოცემულ წერილებიდან და სხვ., თუ რაში ვხედავ მე ჭეშმარიტ საშუალებას ამ მიზნის მისაღწევად. შეიძლება, თქვენც გაეცნობით ამ მასალას. ირაკლი გიორგის ძე თქვენ გაგაცნობთ, თუ რა მდგომარეობაშია დღეს საკითხი რუსეთში ანკეტის მოხდენის შესახებ. მე რომ დიდ მნიშვნელობას ვაძლევ ინტერნაციონალურ კომისიის მიერ საქართველოს ნახვას—ამას გწერდით ერთი წლის წინათაც (მე მხედველობაში მქონდა სხვა განმარტება დემოკრატიული რესპუბლიკებიც). და მე ამ შემთხვევაში [illegible] გამოვყოთ ნაციონალური ინტერესები ინტერნაციონალურიდან. ჩემის აზრით, დასავლეთის მიერ ბოლშევიკურ რუსეთის მდგომარეობის დაახლოვებით გაცნობის მნიშვნელობა ერთის მხრივ და მეორე მხრივ საქართველოს გაცნობის მნიშვნელობა იმდენათვე საინტერესოა ერთისა და მეორისათვის, რამდენათაც ინტერნაციონალისათვისაც. საქართველოს ნაციონალური ინტერესები იმდენათვე უზრუნველყოფილი, რამდენათაც მტკიცეთ იქნება მის მხარეზე ინტერნაციონალური პროლეტარიატის სიმპათია. ეს კი მიღწეულ იქნება მხოლოდ მაშინ, როდესაც იგი (ინტერნაციონალური პროლეტარიატი) დარწმუნდება საქართველოს რესპუბლიკის და მის მეთაურების მიერ გატარებულ ბოლშევიკურ პრინციპებთან [illegible] სრულებში. აი, რატომ ვფიქრობ მე, რომ თუ გინდ წმინდა ნაციონალურ დემოკრატიულ თვალსაზრისითაც ქართველმა ამხანაგებმა განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციონ ინტერნაციონალური სოციალისტური ანკეტის მოხდენას რუსეთში და [illegible] საქართველოში, სადაც სოციალდემოკრატია და პროლეტარიატს ფაქტიურათ უკვე ხელში აქვთ სახელმწიფო ძალა უფლება. ამით მე იმის თქმა მინდა, რომ ისინი უნდა ეცადონ, როგორც პირადათ, ისე სხვა საშუალებებითაც გავლენა მოახდინონ საერთაშორისო პროლეტარიატის ხელმძღვანელ წრეებზე, რათა გაგზავნილ იქნეს ინტერნაციონალური კომისია, რომელიც შესაძლებელი იქნება, სრული, ყველა სოციალისტური პარტიების და სინდიკატების წარმომადგენელთაგან შედგენილი,—გაგზავნილ იქნეს როგორც ბოლშევიკურ საბჭოეთში, ისე დემოკრატიულ რესპუბლიკებში—საქართველო და ესტონია, განსაკუთრებით საქართველოში. მე ხაზს ვუსვამ სიტყვებს, რომლებიც კომისიის შემადგენლობას ეხება, ვინაიდან ყველა მხრიდან მოსალოდნელია საფრთხე იმ სახით, რომ საბჭოთა ხასიათის კომისიის გაგზავნით შესაძლებელი იქნება დაამახინჯონ ანკეტის აზრი, სახელი გაუტეხონ მას.

[illegible] მთავარ წერილის წასაკითხათ ირაკლი გიორგის ძეს, ამიტომ ვათავებ.

გადაეცით ჩემი გულითადი სალამი და [illegible] სურვილები თქვენ და ყველა ქართველ ამხანაგებს.

თქვენი ღრმა პატივისმცემელი პ. აქსელროდი.

„წითელ" აზერბეიჯანში

„წითელი" ქართველი.

„წითელ" აზერბეიჯანისთვის ჭეშმარიტად დიდი [illegible] ჩვენი თანამემამულე მის. კახიანი!

მისი სახით კომუნისტების [illegible] ჯგუფს [illegible] ძალა შეემატება.

არც ერთი კომუნისტი, ვგონებ, ისეთი მაგარი სიტყვებით არ გამოსთქვამს თავის აზრს, როგორც ეს ბატონი — ლანძღვა-გინება უშვერ სიტყვებით, აი მთავარი მისი ლიტერატურული მოღვაწეობა!..

მის წერილს „კომუნისტის" მე-6 ნომერში სათაური აქვს „მებრძოლი საქართველო". რა გინდათ რომ ამ წერილში არ ნახოთ კახიანის და საერთოდ კომუნიზმის უტიფრობისა და უზრდელობისა.

მისი სიტყვით ყველაზე საშინელი არიან საბჭოთა რუსეთისათვის პოლონელები და საქართველო. „პოლონეთის შლიახტები და მღვდლები, ქართველი „[illegible]" და „[illegible]" ერთნაირის სიძულვილით არიან გამსჭვალული რუსი გლეხებისა და მუშების მიმართ".

განა კახიანებს მოეთხოვებათ იმის ხსოვნა, თუ რაში გამოიხატება საქართველოს სიძულვილი რუსი მუშებისა და გლეხებისადმი?

საქართველო თავის ტერიტორიას არ გასცილებია. რუსი გლეხები და მუშები კი, საწყალობლად, კახიანების მიერ გაცურებულნი მოიწევიან მას და დანგრევით ემუქრებიან.

თავის ლანძღვა გინებით სავსე წერილს, რომელშიაც შეხვდებით ახალ გამოთქმებს—„მენშევიკების ფირმები", „მენშევიკური რესპუბლიკის მინისტრი გეგეჭკორი" და სხ. და სხ. მის. კახიანი ასე ათავებს:

„ჩვენ გვწამს, [illegible] სახალხო პოეტის აკაკი წერეთლის სიტყვებით, რომ გამოვთქვათ,—საქართველო „არ მომკვდარა, მხოლოდ სძინავს და გაიღვიძებს"-ო.

ბევრი სისაძაგლე გვინახავს კომუნისტურ გაზეთში, მაგრამ არა გვეგონა ასეთი რამ ხშირი მოვლენა იყოს...

აკაკი წერეთელი და მის. კახიანი!..

ალბათ, კახიანს ჰგონია, რომ აკაკი წერეთელმა სწორედ ისე იწინასწარმეტყველა საქართველოს გამოღვიძება, როგორც ეს ბაქოს კომუნისტებს აქვთ წარმოდგენილი.

კახიანის აზრით, ალბათ, აკაკი წერეთელი ასე უქადდა საქართველოს განთავისუფლებას: მეოცე საუკუნის დასაწყისში ბაქოში შესდგება ქართველი პოლკი, შიგ ჩაეწერებიან ბაქოს ქუჩის [illegible]—კინტოები, ხომხები, მუსულმანები, სპარსელები, ჩინელები, და ქურდები, ავანტიურისტები და სხვა. ეს პოლკი იქნებოდა საფუძველი გამოღვიძებული საქართველოს ჯარის, ის შეუტევდა და საქართველოს განათავისუფლებდა...

საბრალო კახიანი, საბრალო კომუნისტები..

„კომპროდუმმა" ნება დართო „ცენტროსოიუზს" გაგზავნოს მოსკოვში 500 ფ. სანთელი, 800 ფ. ჩაი, შაქარი, ქიშმიში და კურაგა—2000 ფ., 500 ფ. კაკაო, 500 ფ. [illegible], 800 ფ. კონსერვები, 10,000 ფ. სელიოდკა და 200 ფ. [illegible].

——

ბაქოდან ასტრახანში ყოველდღიურათ 700,000 ფ. ნავთი გააქვთ. დღემდე გატანილია 3,887,579 ფ. ნავთი.

——

„კომუნისტში" სწერია: „ამხანაგებო! სამხრეთ ოსეთის ჩვენი ძმები სულს ღაფავენ საქართველოს მენშევიკური მთავრობის უღელ ქვეშ. თითოეული ოსი რომელიც თანაუგრძნობს საბჭოთა მთავრობას, უნდა ისწრაფოს ამ უღლის მოსაშორებლად. ძალა ორგანიზაციაშია:

ნოე ჩხიკვაძის უკანასკნელი ლექსები

1. სამშობლოს გმირებს

თავისუფლების არწივნო,
ლომ გულნო მშობელ ერისა,—
აღსდექით მტერზე! მახვილით
ხმა თქვენი აბჯარით ძლევისა!
ყიჟინი დაეცით ბრძოლის ველს,
ბედი აცრუეთ მტერისა,
დუშმანს [illegible] სიკვდილით
დამრბევს ჩვენის კერისა!

განა ცეცხლიდან გმირები,
ერთ ტომნი ქართველის გვარისა?
ყოველდღე [illegible] მოვერდინებით
ვით ტალღა ნიაღვარისა.
წინ გვიძღვის წმინდა მიზანი,
საფლავი მთის და ბარისა,
დედათა ლოცვა-კურთხევა
და მადლი ნინოს ჯვარისა.

ერთობის ხატზე ნაფიცნო
რას გვიზამს მტერი ვერანი?
ძლევისა ნიშნად მოგვიძღვის
გიორგის თეთრი მერანი.

უკვე გვისმის მტარვალთა
თავზე ლახვარი ბევრანი
სამშობლოს მოღალატეთა
თვალებს მკორტნიან ძერანი.

[illegible] თეთრი
მარადის ჩვენი მტერია,
მაგრამ მხნედ დავცვათ მახვილი,
გადვლახოთ ვითა მტვერია.
თავისუფლების დამცველი
დღეს მხოლოდ ჩვენი ერია.
თქვენი იმედით სულდგმული
სამშობლო ბედნიერია.

ჰკითხეთ ამ გორებს ლოდებსა,
ამბავი ჩვენის ძველისა:
რამდენჯერ დაუწითლებიათ
სისხლი აქ დუშმან გველისა!
ივერი მკვდრეთით ადმდგარა
თქვენებსაც ამას ელისა...
[illegible] მუკი და ნადირი,
ჟამია განსაცდელისა!..

2. ერთხელ ვიყავ მგოსანი.

ერთხელ ვიყავ მგოსანი, ბრძოლის ცეცხლით ქანცგაწყვეტილი,
[illegible] ქუხილით [illegible].
[illegible] იმედით ვუმღეროდი ნაღველს მწარესა.
დღეს კი... მარტო ვაგდივარ როგორც ხე წაქცეული.

დამიგუბდა ოცნება, დამიგუბდა გალობა,
ჯაჯახებით [illegible] ეს სოფელი წუხილი.
არც არავის ვახსოვარ, არც არსად ვარ წვეული
ცამ მიწა დამიკარგა, მიწამ—ზეცამ წყალობა.

სად წავიდე? ქვეყანა ანგარებით სავსეა.
[illegible] ბორკილებში კვნესის თავისუფლება.
მე ამ სოფლად აღარ მაქვს არც პური, არც უფლება.
ეს ფუჭი ქვეყანა ჩემთვის ციხის მსგავსია!

——

3. დაუმთავრებელი ლექსი.

დღესცვდით ერს დავეცი მწუხარებით შავსა ზეწარზე!
ცრემლთა ჩანჩქერით ქმუნვა ჩემი არ განელდება.
მე სიკვდილს ველი... ჩემს გარშემო ჟამი ბნელდება
სიცოცხლეს [illegible] ღმერთის [illegible]...

ნოე ჩხიკვაძე

განსვენებული ნოე ჩხიკვაძე ეკუთვნის იმ პოეტთა გუნდს, რომელიც 1905 წლის რევოლუციის წიაღიდან გამოვიდა და სამწერლო ასპარეზზე. ამ გუნდში მას თვალსაჩინო ადგილი უჭირავს. თავის შემოქმედებას იგი იწყებს იმ მოტივებით, რომლებიც ამ რევოლუციამ წარმოშვა და რომლებიც [illegible] რევოლუციის შემდეგაც, მოსვლის დროს მძლავრ რეაქციისა. ეს მოტივია მუშათა კლასის პროტესტი იმ უკუღმართობის და უსამართლობის წინააღმდეგ, რომელიც გამეფებულია დღევანდელ საზოგადოებაში, პროლეტარიატის მოწოდება ამ უკუღმართობის და უსამართლობის წინააღმდეგ საბრძოლველად, მუშათა კლასის და მთელი მშრომელი ხალხის შესაერთებლად.

ნოე ჩხიკვაძეს მკაფიოთ აქვს გამოხატული ეს უკუღმართობა. მას ბოღმა და ბრაზი მოსდის იმ გარემოების გამო, რომ ჩვენი საზოგადოება დამყარებულია ამისთანა წესებზე, რომლებსაც „ზოგსა შიმშილი ღუპავს, ზოგი სისხლით მთვრალია". რომლებსაც არ ესმის ხმა

„ერთ მხრივ ქვითინის, მეორე მხრივ ღრეობა-ზარისა".

რომლებსაც

„[illegible] კალისგან დაჩაგრული, მონად ქცეულია".

პოეტს ნათლად აქვს წარმოდგენილი, რომ შრომა საზოგადოების ბურჯია, რომ შრომაზე დამყარებული საზოგადოების არსებობა, რომ

„არსებობის მიზეზი მხოლოდ შრომის ძალაა".

ამიტომ იგი მოითხოვს, რომ შრომას საზოგადოებაში ჰქონდეს დამსახურებული შესაფერი ადგილი, მშრომელი უფლებრივი მხრით იყოს პირველი, როგორც ფაქტიურათ პირველია იგი საზოგადოების შექმნაში და არსებობაში. ერთს მშვენიერ ლექსში („მეცდილი") იგი ხატავს სიცოცხლეს

„სიცოცხლეო, იმისთვის მაშ ყვავდე ასე,
ცრემლი ცრემლთან შეაზავე და აღავსე
ყვავილის თასი, წმინდა ოფლის ნაცვალადო,
რომ მეფეთა შენს სამკვიდრეს სიყვარულით,
დაიჭიროს ცხოვრების ცეცხლის წყარო,
შეეუფლოს იმ ქვეყანას, იმ სამყაროს,
სადაც მეფობს და ბატონობს შრომის შვილი".

შრომა უნდა იყოს გამეფებული, შრომისადმი პატივისცემით და სიყვარულით უნდა იყოს ყველა გამსჭვალული:

„შრომა, შრომა, მხოლოდ შრომა,
მხოლოდ შრომას სიყვარული"!

პოეტი უყურებს მშრომელ და ჩაგრულ ხალხს, შეერთებისაკენ და საერთო ბრძოლისაკენ მოუწოდებს მას:

„გაუმარჯოს მაშ შრომის შვილს,
გაუმარჯოს ჩაგრულთა კრებას!
გაუმარჯოს ვინც უფრო უყვარს
ჩვენს კავშირს და ჩვენს სიმღერას"!

ნოე ჩხიკვაძე ფილოსოფიურათაც [illegible] საზოგადოებრივ უკუღმართობის მიზეზებს. ის უსამართლობა, რომელიც საზოგადოებაშია გამეფებული და რომელიც იმაში მდგომარეობს, რომ ვინც შრომობს იტანჯება და მუქთახორები კი განცხრომაში არიან, პოეტს [illegible] წარმოდგენილი. სამყაროში ორი ძალა იბრძვის კეთილი და ბოროტი. კეთილი სამართლიანობის დამყარებას, ბოროტი უსამართლობას ხვდება. „სამოთხის ფრინველი" ებრძვის „ჯოჯოხეთის [illegible]" („ღმერთების ბრძოლა") ბოროტების ღმერთის ადამიანი დასახული ჰყავს როგორც მონა.

„მონა საბრალო დაბეჩავებული, დამარცხებული"

მის მიერ შექმნილ ცხოვრებაში

„ადამის მოდგმა წამებული, დამცირებული
მარად იტანჯება დევნა, შიმშილს, დამცირებასა
[illegible], რომელთა ეტლი ხელში მეფობა
მართლაც იმათი დაჯახნებულ შრომის ბედისა."

ის იდეალი კი, რომლის განხორციელებასაც სიკეთის ღმერთი ცდილობს, სულ სხვა საძირკველზეა აგებული.

„თავისუფალი უნდა იყოს ადამიანი!
საერთო არის ეს ამდენი მიწა და
წყალი".

ცხოვრების მაშინდელობის ორი პრინციპი არსებობს. პირველს სათავეში ჰქვიან

„შავი მიწიდა"

მეორეს კი

„სიყვარული, თავისუფლება..
„პირველი ცრემლზე და ჩაგრულზე არის აგებული,
მეორე სიმართლე ჩაგრულთა მხსნელი.
ორივე ხალხი: დამხობილი და დაჩაგრული.
და ცხოვრებისა შემოქმედიც ორივე ხელი".

დღეს ბოროტი ღმერთია გამარჯვებული, მაგრამ მას მედგრათ ებრძვის სიკეთის ღმერთი. ამ ბრძოლაში პოეტი ხან იმედიანათ მოუხმობს ჩაგრულებს, ხან კი უიმედობა ეუფლება მას. მან იცის „სევდის ჰანგები".

„ვმღერი მარტო... კვნესის ჩანგი,
დენის ცრემლი ამ არეში,
და ეს ცრემლი, სევდის ჰანგი
თან ჩამყვება სამარეში".

ეს სევდიანი ნოტი მარტო საზოგადოებრივ მოტივებით არ აიხსნება. პოეტი პირად ცხოვრებაშიც განაწამები იყო. იგი მუდამ გაჭირვებას და სიღარიბეს განიცდიდა, მუდამ ლუკმა პურისათვის ზრუნვაში იყო. მას თავის დღეში არ ჰქონია ისეთი მდგომარეობა, რომ თავისუფლად მისცემოდა იმ საქმეს, საითკენაც იწვევდა უშრეტელი ნიჭი. დროს პოეტურ შემოქმედებისათვის იგი მხოლოდ ძალს ჰპარავდა. ამის გამო ღრმა სევდა ისმის პოეტის ზოგიერთ ლექსებში, სევდა გამოწვეული იმით, რომ ულმობელი ცხოვრება ჰკლავს მის ნიჭს, ართმევს მის მუზას. ეს სევდა წინანდელ ლექსებშიც ხშირად ისმოდა, მაგრამ ყველაზე მკაფიოდ გამოხატულია მის ქაღალდებში ნაპოვნ გულში ჩამწვდომ ლექსში, რომელიც ჩვენი გაზეთის დღევანდელ ნომერში იბეჭდება. გული [illegible] გვეწვება, როდესაც ნოე ჩხიკვაძის ამ ბედის სიმღერიდან ვტყობილობთ, რომ მას თურმე ლუკმა პურიც კი არ ჰქონია საკმაო.

„მე ამ სოფლად არა მაქვს არც პური,
არც უფლება,
ეს ფუჭი ცხოვრება ჩემთვის ციხის
მსგავსია".

ნოე ჩხიკვაძე ჯერ კიდევ [illegible] მეტი ღვაწლი პოეტურ შემოქმედების საქმეში [illegible]. ამ დროს განმავლობაში იგი შეუჩერებლივ ვითარდებოდა, და მის პოეზიას ეტყობა ჩქარი ნაბიჯით წინსვლის უტყუარი ბეჭედი. მისი ლექსების შინაარსი ახალი მოტივებით მდიდრდება, მათს ფორმას ახალი ძიების ნიშნები ამჩნევია. როგორც ყველა ჩვენმა პოეტებმა, ნოე ჩხიკვაძემაც განიცადა ახალი სხივი, რომელიც ასე დაგვიანებით შემოიჭრა ჩვენს პოეზიაში ევროპიდან და რუსეთიდან, სიმბოლიზმის ფუტურიზმის. ჩვენს პოეზიას ამ სხივის ფორმის მხრივ იქნება შესძინა რამე, მაგრამ შინაარსის მხრივ იგი ჩვენი პოეზიისათვის ლამის არის მომაკვდინებელი გამოდგეს. მხოლოდ ორიოდე პოეტი დარჩა რეალიზმის ნიადაგზე (თუმცა მათაც უცდიათ ახალ მიმართულების გავლენა) და, არ გადაეშვა ფუტურიზმის ტალღებში, ამ პოეტების რიგში ნოე ჩხიკვაძეს თვალსაჩინო ადგილი ეჭირა. მით უფრო დიდია ის დანაკლისი, რომელიც მოუვიდა ჩვენს პოეზიას მის გარდაცვალებით. საქართველომ მუშათა კლასს გამოაცალა ერთი ძვირფასი მისი მგოსანი, რომლის ხანგა პირველ დღიდანვე „შრომის ჰანგზე" იყო მომართული, რომელსაც მუდამ ქარხნიდან ეჭირა თვალი და იქიდან გამოჰქონდა თავის პოეზიის უმთავრესი მოტივები და რომელმაც უკანასკნელი თავისი ამოსუნთქვაც კი შესწირა „ერთობის ხატზე ნაფიცთა" სიყვარულს და თავის აღტაცებას იმ თავდადებულ ბრძოლით, რომელსაც ჩვენი გმირები აწარმოებენ დემოკრატიულ სამშობლოს მტრისაგან დასაცავად.

დ. ნათაძე.

ნოე ჩხიკვაძის გარდაცვალების გამო

ამ დღეებში გარდაცვალებულ მწერალ ნოე ჩხიკვაძის პატივსაცემად გადახდილ პანაშვიდს ხუთშაბათს, დაესწრნენ: დამფუძნებელი კრების და სენატის წევრნი, მწერალთა კავშირი მთელი შემადგენლობით, სახალხო ცენტრის და პრესის წარმომადგენლები მრავალი საზოგადოება და გარდაცვალებულის პატივისმცემელნი.

ცხედარს მიწას მიაბარებენ დღეს, 30 მაისს.

გამოსვენება მოხდება დილის 12 ს. ქვაშვეთის ეკლესიიდან.

განსვენებულის ნებაყოფლობით შემოწირულებათაგან შედგება განსაკუთრებული ფონდი განსვენებულის ოჯახის მატერიალურათ უზრუნველსაყოფად.

ქალაქის გამგეობაში და მწერალთა კავშირში დაძრულია საკითხი განსვენებულ მგოსნის აღსანიშნავათ რაიმე კულტურულ-საგანმანათლებლო ნაბიჯის დაწესების შესახებ.

მწერალთა კავშირი სთხოვს, ყველას,

---

*) ვბეჭდავთ ჩვენი ცნობილი მასწავლებლის პ. ბ. აქსელროდის წერილს. ამ წერილს აქვს დიდი საზოგადოებრივი მნიშვნელობა. აქ ის გვწერს მთავარი და მძიმე საქმის შესახებ თანამედროვე მუშათა მოძრაობისა. ღრმა და მწარე განცდილი მწვავე დღევანდელ რეაქციის ხანის ბოლშევიზმის არსებობით მთელი ქვეყნის მუშათა კლასი შეპყრობილია დღეს იდეური ავადმყოფობით, და საერთაშორისო სოციალიზმი ამ ავადმყოფობასთან ბრძოლაში ვერ ახერხებს იმ გზას, რომელიც ნაჩვენებია პ. ბ. აქსელროდის წერილში.

რედ.

ვინც პროცესიაში მონაწილეობას მიიღებს დაიჭირონ ხელში ვარდი ან სხვა ყვავილები, რომლითაც შემდეგ შემკობილი იქნება განსვენებულის საფლავი.

სამგლოვიარო დეპეშები.

ნატანების სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაცია გლოვობს მუშათა პოეტის ნოე ჩხიკვაძის უდროოდ დაკარგვას.

ფოთი. თავზარდამცემია ფოთელი ამხანაგებისთვის დაუვიწყარი ნოეს უდროოდ სიკვდილი. მუშათა კლასმა დაკარგა საუკეთესო მგოსანი.

მარგველიძე, ტიტუ, აქიძე, გაჩო.

სამტრედია. ნოე! ვიცით შენგნით დანაკლისი. დღეს გვირგვინოდა სიტყვა მკვეთრი და კალამი მჭრელი. შენ კი მოგცელა სიკვდილმა უდროოდ.

მარიამ გარიყული.

— —

საგანგებო მათაყილნის და საინქვნე რო გუნდის კულტურულ განმანათლებელი სექცია განუზომელ მწუხარებას გამოთქვამს, მუშათა კლასის სულისკვეთების გამომხატველ პოეტის ნ. ჩხიკვაძის დაკარგვის გამო. სიმღერით ღმერთის ხმას ჩვენც ვუერთებთ ჩვენს მწუხარებას და მის ხსოვნას მუდამ გულის სიღრმეში ვატარებთ. სექცია.

დეპეშები

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო)

29 მაისი.

საზღვარგარეთ ცნობები.

გერმანიაში.

გერმანიაში იმყოფება ყოფილი ატამანი კრასნოვი და გენერალი სკოროპადსკი. ისინი ცდილობენ.. (დამახინჯებული).

11 მაისს ბერლინში მოხდა უზარმაზარი დემონსტრაცია გერმანიის გენერალთა და კაპიტალისტთა წინააღმდეგ, რომელნიც რუსეთის მუშების და გლეხების თავდასხმას აწყობენ.

ფრანგული ცნობები.

ოსმალეთის გარშემო.

პარიზის სააგენტოს აუწყებენ: რადგანაც ოსმალეთის მთავრობას ჯერაც არ მიუღია საზავო ხელშეკრულება, დიდი ვეზირი უნდა წასულიყო პარიზს, მაგრამ ოფიციალური გადაწყვეტილება ჯერაც არ არის. ანტანტის პასუხს საბჭოს უახლოეს სხდომაზე განიხილავენ.

რკინის გზებზე.

რკინის გზის ხაზის მოქმედება ნორმალობას უახლოვდება. „პ. ლ. მ." ხაზზე მუშები მუშაობას უბრუნდებიან, ორლეანის ხაზზე მექანიკოსთა, კონდუქტორთა და გზის აგენტების უმეტესი ნაწილი მუშაობას შეუდგა. ბრეტანსა და ოვერნში გაფიცვა სრულიად შეწყდა. სახმელეთო ხაზზე მდგომარეობა უმჯობესდება. გაფიცვები დასრულებულად უნდა ჩაითვალოს. გაფიცულების რიცხვი 260 კაცს არ აღემატება. ნორმალურად, რკინის გზებზე, მიმოსვლა ნორმალურია.

მიწის მუშათა ყრილობა.

მიწათმოქმედების კონფედერაციის საერთო ყრილობამ, რომელშიდაც 424000 მიწის დამმუშავებელი დაესწრო, თავის სინდიკალური ხასიათის დაცვა მთავრობასა და სენატს დაუგზავნა მოთხოვნა, რომ კანონები, რომელნიც უზრუნველყოფენ შრომის თავისუფლებას, წესრიგსა და სინდიკატთა მხოლოდ და მხოლოდ პროფესიონალური ხასიათი, ცხოვრებაშიც იქნეს გატარებული, და რომ ყოველი ძალდატანებითი შეწყვეტა საზოგადოებრივი სამსახურისა აკრძალული და ჩაქრობილი იქნეს საფრანგეთის ერისა და ეკონომიური ცხოვრების ამაღლების მიზნით.

ახალი ამბები

26 მაისი. დამფუძნებელ კრების წევრების კომისიასთან არსებულ 26 მაისის მოსაწყობ კომისიის ჯილდოს მიმნიჭებელმა ჟიურიმ სადღესასწაულო გუნდს მიუსაჯა 26 მაისის მეჭედის ჯილდო წარწერით: „ქართველი ერის უდიდესი დღესასწაულის—26 მაისის დამწყებნებისთვის".

◆ ყველის და ერბოს ქარხნების მიმღებმა კომისიამ ბორჯომის მაზრაში უკვე დაამთავრა თავისი მუშაობა. კომისია ყოველ ზომებს ღებულობს, ყველის და ერბო-კარაქის გამოხდის საქმის განსავითარებლად. კომისიაში შედიან მიწ. მოქ. მინისტრის საბჭოს წევრი აღ. კორინთელი, ამავე სამინისტროს რწმუნებული რ. გ. რამიშვილი მესაქონლეობის წარმომადგენელი ვ. ჯავახიშვილი და გრონათი—მარტყოფლიშვილი.

◆ საგარეო საქმეთა სამინისტროს საინფორმაციო ბიუროს ცნობით ამ დღეებში მოსკოვიდან საქართველოში მოდიან საქართველოს დელეგაცია და მისი თავმჯდომარე გრ. ურატაძე.

◆ სეტყვა კახეთში. 25 და 26 მაისს კახეთში დიდი სეტყვა მოსულა. დაზარალებულია ვენახები და ყანები.

◆ მეოთხე რაიონის კოლექტივი დღეს, დილის 10 საათზე, ვერის მუშათა კლუბის დარბაზში იწვევს რაიონის პარტიის წევრთა საზოგადო კრებას. კრებაზე მოხდება პარტიული ყრილობის დელეგატთა არჩევნები და განხილული იქნება სხვა კითხვები ყველა პარტიის წევრთა დასწრება სავალდებულოა.

◆ მეორე რაიონის კოლექტივი სამშაბათს საღამოს 6 საათზე მუშათა კლუბში პლეხანოვის ქუჩ. № 128, იწვევს პარტიის წევრთა საზოგადო კრებას. ყრილობის დღის წესრიგის ზოგიერთი კითხვების გასარჩევად და ყრილობაზე დელეგატების ასარჩევად. მომხსენებლად იქნება ამხ. ნოე რამიშვილი. ვინაიდან კრება მოწვეულია მე 3-ჯერ, რამდენი წევრიც არ უნდა დასწრო, ჩაითვლება კანონიერად.

◆ „კრისტინე". დღეს სახალხო სახლში დადგმენ რ. გოგნიაშვილის პირველი ქართული ორიგინალური ოპერა „კრისტინე".

◆ ვერის მუშათა კლუბში დღეს, 30 მაისს ფრონტის სასარგებლოდ წარმოდგენილი იქნება კომედია 4 მოქმ. „გუშინდელი სიყვარული".

◆ „ახალი კვალი". რედაქციამ მიიღო საქ. ახალგაზ. მარქსისტთა ორგანიზაციის ცენტრალური კომიტეტის ორგანო—„ახალი კვალი", № 4, 1920 წ. ჟურნალში მოთავსებულია: მიმდინარე პოლიტიკური მომენტის შესახებ, მეცნიერული ხასიათის წერილები—მარქსიზმის ფილოსოფიიდან, პიროვნების როლი ისტორიაში და სხ., ორგანიზაციის ცხოვრება და სხვ. ნომერი საინტერესოდ შედგენილი და ღირს 10 მან.

კრებები

ორშაბათს, 31 მაისს, საღამოს სრულ 6 საათზე, დანიშნულია ქალაქის საბჭოს ს. დ. ფრაქციის სხდომა.

ფრონტის დღეები

დღეს, 30 მაისს

დილით: 1) მოხდება ყულაბებით ფულის შეკრება.

2) სახალხო ბაღში დიდი სეირნობა დანიშნული.

3) ქუჩებში გაიმართება აუქციონი.

4) სეირნობა ალექსანდროვის ბაღში.

5) რესტორნების მოვლა.

საღამოს: 1) რაიონებში სეირნობა და გართობა.

2) ყულაბებით მოვლა გასართობ დაწესებულებათა.

3) საღამოები ღამის 2 საათამდის: პირველსა და მეორე ქართულ კლუბში, „ტივოლში", „მერცხალში", „ხელოსანთა კლუბში", „ტრიტონში", „26 მაისი", მუშტაიდის კლუბი", „მუშათა კლუბი" და სხვა.

დღეს, 30 მაისს მეორე ფრონტის დღეს მუშტაიდის მუშათა კლუბში გაიმართება დიდი მიტინგი-სეირნობა წარმოდგენა. ბაღში დილის ათ საათიდან დაუკრავს რკინის გზის სასწავლებელთა მუსიკა. მიტინგში საღამოს 7 საათზე, მონაწილეობას მიიღებს ამხანაგი ევგენი გეგეჭკორი.

ბაღში შესვლა ღირს დიდებისათვის 10 მ., ხოლო პატარებისათვის 5 მან.

სცენაზე დაიდგმება „და ძმა". დამთავრდება ცეკვა. ამერიკული აუქციონისათვის შეძენილია: შაქარი, ჩაი, საკონდიტრო მატერია და სხვა ნივთები.

მთელი შემოსავალი მოხმარდება ფრონტის საჭიროებას.

ის აღარ მოვა...

(მგოსან ნ. ჩხიკვაძის ხსოვნას).

I

...ის აღარ მოვა...

გაზაფხულზე, ყვავილთ ველში მოულოდნელად მოსწყდა ცხოვრების ტოტს და დაჭკნა.

ის აღარ გაგვეღიმება.. ცხოვრებაში აქ, ამ ცოდვილ ქვეყანაზე ყველას უღიმოდა—აჩრდილი თვით გაუხარელი, თვით გულში მტირალი, სულით მწუხარე. და მას კი...

მისი სიცილი, მისი სული და გულის ბრწყინვალება იყო; მისი ცხოვრება—დაუდგრომელი ზღვა, აბობოქრებული—აღქაფებული ტალღა... იყო...

მას ია ვარდი ენატრებოდა და... ბარდ-ჯდალი ხვდებოდა, ეფინებოდა ეკალ-ქვეშ.. ტანჯვის შვილი ტანჯვის გზას ვერ ასცდა.

ის აღარ მოვა...

ვეღარ შეგვინდობთ, ყველას გამოტირებთ, მაგრამ...

იქნება შიოდა მგოსანს?!

იქნებ სტკიოდა სული!?

თქვენ თავს გაიქნევთ, მწარე კითხვაზე პასუხს ვერ გასცემთ და ჩქარა განშორდებით თქვენს მეჯლისს, ცუდ ფიქრებს..

II.

დღეს მგოსანს ჩვეულებრივ დედა-მიწას, კალთაში ჩაუწვენთ, რომ მდუმარე ნანა უთხრას, რომ მტვრად იქცეს და.. ვინ იცის: იქნებ ტანჯულის სამარეზე აღმოცენდეს უკვდავი ვარდი სამარადისო სიყვარულისა და მზეს, ძალიან მზეს ღაღადებს გული, აცრემლოს დაკარგულ სიყვარულზე...

ვო, და..: ღამით მგოსანს ჰოტი გადაუფრენს მის სამარეს, რადგანაც დაამყურებს..

მუდმივი სევდით აიკრაკრებდება და... ლამპარს ფრთას დააშვერებს მის ცივ სამარეს...

სიზმარი, წყვდიადი, მხოლოდ წყვდიადი და არარაობა!..

გათენდება დილა და ნაზით ალერსით დილა სამარეს, ხნიებით გაიცინებს მზე და გადასძახებს განქარვებულ მგოსნის ცივ სამარეს...

ის აღარ გაიღვიძებს...

ის აღარ მოვა...

დ. მგრონგური

ნ. ჩხიკვაძის ხსოვნას

1.

ერთი მღერალი ჭეშმარიტების
კიდევ დაეცა! დადუმდა ქნარი!
აწ ვერ ისმინოთ მისი სიმღერა!
გულს დაეუფლოს გლოვა და ზარი!

ყოველ მის მზიან, მოქნილ სიტყვაში
ახალი ღმერთის ცეცხლი მკვეთავდა
და უნათებდა ცხოვრების ბნელ გზას,
ვინც სულის წუხილს ცრემლში ღვარავდა!

მაგრამ მოიცვა შავმა ცხოვრებამ:
დაჭკნა ყვავილი! დადუმდა ქნარი!
აწ ვერ ისმინოთ მისი სიმღერა!
გულს დაეუფლოს გლოვა და ზარი!

2.

ფარისევლებო! შორს ეგ ცრემლები!
ნუ შეურაცხმყოფთ წამებულ ცხედარს!
სად ბრძანდებოდით, როცა შიმშილი
ბოლოს უღებდა და მკლავდა მეგობარს?!

რათ არ მოეხმეთ, [illegible] ყოფამ
ვიდრე სრულიად არ შეიწირა?!
განა მან თავის [illegible]
ცოტა იკვნესა, ცოტა იტირა?!

მაგრამ თქვენს ქვა გულს მისი ცრემლები
ვერ მიწვდა, როგორც ღრმა ნაპრალს სხივი;
მაშ დღეს რათ მიხდით ვალს, როცა მან
[illegible] სამარე ცივი!

გ. რუხაძე.

მგოსნის სიკვდილი

(ნ. ჩხიკვაძის ხსოვნას)

ძმაო პოეტო,
უდროო იყო შენი სიკვდილი,
ვინ უწყს რამდენ საუნჯენი
წაიღე თანა.

ილია ჭავჭავაძე.

გლოვის დღეა... სამრეკლოზე მწუხარებით რეკავს ზარი...
რეკავს ზარი და ამ რეკვას კვნესით [illegible] ქვეყნად ქარი—
ისმენს ბარი...

მოიქცა კუბო, ფიცრის კუბო, შიგ მარხია მგოსნის გული
და გულში კი, მგოსნის გულში ჰანგებია დამარხული—
ჯერ არ თქმული...

და ამ ჰანგებს, უთქმელ ჰანგებს, ვეღარასდროს გაიგონებს;
ვეღარ მოვა, ვეღარ გვესტუმრის სასიმღერო ლექსთა კონებს—
ეს გვაღონებს...

ეს გვაღონებს, და სიკვდილს კი, უკვდავ სიკვდილს ეცინება,
ეცინება და ჩურჩულით ყურში ცივად გვეუბნება:
თქვენი ბოლოც ეს იქნება...

ბოლო! ბოლო!—ოჰ, ეს სიტყვა, ეს კუბო, ეს ცხედარი,
და ცხედარზე ჯვარის ნაცვლად გადამტყდარი მგოსნის ქნარი,—
გვაძრწუნებს და გვაკანკალებს;—
და ზარი კი, გლოვის ზარი,—
რეკავს.. რეკავს...

27 მაისი, 1920 წ.

ა. ქუჩიშვილი.

ნოე ჩხიკვაძის ხსოვნას

შენ ფუჭად იყავ ამ სოფელში. არც შეგიფერებ.
ღმერთებს ანდობდი ღამით ლოცვას დამწვარ ხელისას,
წრფელ სიმღერებში ხმას აქსოვდი სიყვარულისას,
და ხელდით სვამდი შხამით სავსე ყოფნის სიმწარეს.

და თუ ჯერ კიდევ მგოსნის სიტყვა არ შეიწყნარეს,—
ვერვის ყურამდე არ [illegible] მისი გალობა:
მარად ილოცებს მთის [illegible] ლექსთა [illegible];
ღვთიური რწმენა ფრთებს შეისხამს, გახსნის ცის კარებს.

[illegible] რეგვენს. შენ ხევა მოროვნე გრძნობის.
გმირულ ჰანგებზე იწყებს ლურჯას ცეცხლის ლექსები...
და ფარულ სახეს, მონანარებს ვარდისებრს.

და თუმცა ვიცი—შენ გვირგვინს სჯობს ნაცვლად მარადისობის,
მაგრამ, შენ კუბოს რომ დავხედე, მაინც ვტირი მე...
მწუხარებით, ძმაო, მეგობარო, შენი ჭირიმე!

ძველი მუშა.

ერთი იმათგანი

ის თავიდანვე ქუჩებში მდგომარე ბავში იყო. მუდამ სიღარიბეს, დევნას, დამცირებას, შიმშილს და სულის მარტოობას განიცდიდა და ცოტათი განსხვავებით ამასვე განიცდიან უმეტესი მისი ამხანაგები დღესაც.

მას სულიერთ სძულდნენ „ბურჟუები", რადგანაც ქვეყანა მისი ერთი შეხედვით მართლაც სულელური იყო, მარტოდ დარჩენილი, ამხანაგი, სულის მეხორცე არ ჰყავდა.

მაგრამ სულელი არ ყოფილა, პირიქით, ცხოვრებას უკვირდებოდა და თავის შეხედულებას აშკარად გამოსთქვამდა, ტკბილ ჰანგებში ახმამდა, საქვეყნოდ გალობდა.

და ამ მარტოობაში, უმეგობრობით, გაჭირვება-სიღატაკეში და ცხოვრების გაუმჯობესების ნატვრაში ამოხდა სული...

და მას დღეს გასაფლავებენ მის უტყვ ყუთს ნიჟეთან ერთად...

ნურავინ იფიქრებს, რომ ის ნწუთლი ან უქმი „მოხეტე" იყო და ბუნებრივი სიკვდილით მოკვდა, პირ-იქით, ჯანლონით სავსე ახალგაზრდა ვაჟკაცი იყო, საშინლად სწყუროდა სიცოცხლე, რადგანაც ჯერ მეხამედი გზაც კი არ გაევლო ცხოვრების.

ამი ფიქრობდა ფრთების გაშლას, ხალხის დაწყებას და საყვარელი ქვეყნის სამსახურს, მაგრამ დაუნდობელმა ცხოვრებამ ის, მის კალამთან ერთად, მოულოდნელად გადაამტვრია და სამუდამოდ მოგვტაცა.

პოეზიის ღამის და ცოცხალ თავისუფლების ერთი მშვენიერი ვარსკვლავი მოსწყდა...

„ჩემი პატარა ქალი რომ დავინახე ხელებზე აყვანილი, რომელიც ჩემს მოხრჩობას ღმერთის მეგობრებმა, კინაღამ ჰკვიადან შევიშალე როდის მეღირსება, რომ მე ისინი დავინახო და დამშვენებულ ახალგაზრდა ცხოვრებას შევხვდე" მითხრა მან ამ რამდენიმე დღის წინად და მარადა ვეღარ ეღირსა ამ ნატვრის ასრულებას...

აღარც ღმერთმა შეისმინა მისი პატარა ქალის ვედრება და უმამოთ დასტოვა ისინი ქუჩაში.

ისნერის ყინვებში ის ტალახ ბლუზით და საზაფხულო პალტოთი დადიოდა.

რა მშვენიერი ხარ ჩემო ნოე, რომ ამ ყინვაში ასე დადიხარ, რას ნიშნავს ჯანმრთელობა.

— „არც მე მაწყენს თბილი პალტო, მაგრამ სად არის?" მითხრა მან და ამ სიცივის და სიმშილის მსხვერპლი შეიქნა ის ისე, როგორც მრავალი მისი ამხანაგები.

ვინ იცის კიდევ რამდენს შეჰგვრნდა „შავნა ქალის" ავტორი.

ხილია.

უცხოეთი

სომხეთი.

აჰარონიანის აზრი ბათუმის შესახებ. სომხეთის რესპუბლიკის დელეგატი აჰარონიანს სან-რემოს კონფერენციის მუშაობის შედეგების შესახებ, შემდეგი განუცხადებია ევროპის ერთ-ერთი გაზეთის თანამშრომლისთვის: „ჯერ ჯერობით ჩვენ უნდა დავკმაყოფილდეთ ეკონომიური გზით ბათუმის საშუალებით: მაგრამ მომავლისთვის ჩვენ იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ მოვიპოვებთ საკუთარი ნავთსადგურები—რიზე და ატინე. საჭირო იქნება რკინის გზების გაყვანა. ეს ძნელი საქმეა; მაგრამ ეს ჩვენ უნდა შევძლოთ, საჭიროა მხოლოდ დავეხმაროთ და თურქებისაგან გაანთავისუფლოთ ჩვენთვის მიცემული ტერიტორია. ეს დიდმნიშვნელოვანი საკითხია. ამის შესახებ უმაღლეს საბჭოს თათბირი ჰქონდა ვენიზელოსთან მუსტაფა ქემალის ნაციონალისტურ ბანდებმა უდაბნოთ აქციეს ეს ადგილები; ჩვენ უნდა მოვაშენოთ ეს კლდეები და იქ სომხები დავასახლოთ".

დამფუძნებელი კრება

28 მაისის სხდომა.

თავმჯდომარეობს ექ. თაყაიშვილი.

კომისიებში გადასაცემ შემოსულ კანონპროექტების და დღიური წესრიგის მოსმენის შემდეგ მდივანი ქ. ჯაფარიძე კითხულობს დამფუძნებელ კრების სახელზე გამოგზავნილ სომხეთის პარლამენტის მისალმების დეპეშას საქართველოს დამოუკიდებლობის ორი წლის შესრულების გამო.

დამფუძნებელი კრება ავალებს პრეზიდიუმს საპასუხო დეპეშა გაუგზავნოს სომხეთის პარლამენტს და აგრეთვე მიულოცოს მას სომხეთის დამოუკიდებლობის 2 წლის თავი.

იგ. გომართელის მოხსენებით მიღებულ იქნა საბოლოო ტექსტები: აგრარულ დავისა და სასოფლო განხილვის წესის დეკრეტისა, ტექსტი კანონისა მეწყრითავან მიტოვებულ ყოფილ სახაზინო მიწების სახელმწიფო ფონდში გადასვლის შესახებ; საბჭოთა დაწესებულებათა საკანცელარიო გადასახადის ნიხრის გადიდების შესახებ ხაზინის, საარქეოლოგო, სამხატვრო და საკულტურო ნივთების საქართველოს რესპუბლიკიდან გატანის აკრძალვის შესახებ და თელავის სასახლის საკანონმდებლო დაწესებულებაზე სახაზინო ადგილებისა.

დ. ონიაშვილი მოახსენებს დეკრეტს მთავრობის მოამბის „საქართველოს რესპუბლიკის" შტატისა და ხარჯთ აღრიცხვის დამტკიცებისა.

დ. შენგელაია. აღნიშნავს, რომ ეს გაზეთი ვერა სდგას სათანადო სიმაღლეზე. ამ გაზეთს არავინ კითხულობს და შიგაც არაფერი სწერია მთავრობის ინფორმაციის მხრივ, მასში არ იწერება პოლიტიკური წერილები, დამფუძნებელ კრების ოპოზიციის წევრების სიტყვებს არ ათავსებენ ვრცლად და რასაც ბეჭდავენ, იმასაც ტენდენციურად. ამ მხრივ უკეთესი იყო აზერბეიჯანის მთავრობის მოამბე „აზერბეიჯანი"-ო.

შენგელაიას უპასუხებს შინაგან საქმეთა მინისტრი ნ. რამიშვილი, რომლის სიტყვასაც დაწვრილებით მოვათავსებთ შემდეგ ნომერში.

ბ. თევზაია აღნიშნავს, რომ მიზანი შენგელაიასი ერთია: მას უნდოდა ეთქვა, რომ ჩვენი სიტყვები ვრცლად არ იბეჭდება გაზეთში. ამ საკითხს მან შორიდან მოუარა. დაიწყო გაზეთის ინფორმაციით, განაცხადა, რომ მასში პოლიტიკური წერილები არ იბეჭდება და ბოლოს შეეხო იმას, რაც მას აწუხებს ოპოზიციის დეპუტატების სიტყვები ვრცლად არ იბეჭდება. მაგალითი მოიყვანა აზერბეიჯანის მთავრობიდან. აღვნიშნავ რესპუბლიკის სახით განაცხადა და ესეც ვამბობ, რომ ბაქოში ოფიციალური ორგანო გამოდის თათრულ და რუსულ ენებზე, რაც შეეხება გაზეთ „აზერბეიჯანს" ის არ იყო ოფიციალური ორგანო, ის იყო მთავრობის ოფიციოზი. შენგელაია შეეხო საგარეო პოლიტიკასაც და განაცხადა: დიპლომატია არ გვიტარდება. ჩვენი საგარეო პოლიტიკა კარგი პატრონების ხელშია, ვერაი კი ცხადია, შენგელაიას რომ მოუნდეს ამ პოლიტიკის წარმოება, ის ჩვენ ქვეყანას დაღუპავს კარგ ადგილზე მიიყვანს. მთავრობის მოამბე არ მისწონთ მათ, რომ მათ სიტყვებს ვრცლად არ ბეჭდავს, ვრცლად სიტყვების ბეჭდვა კი შეუძლებელია. ამ გაზეთში პირველ ყოვლისა კანონები უნდა იბეჭდებოდეს, ცნობები და შემდეგ კი სიტყვები.

შენგელაია კვლავ აღნიშნავს, რომ გაზეთი ვერ დგას სათანადო სიმაღლეზე და მოითხოვს მის დახურვას.

კამათი დასრულდა. დ. ონიაშვილი კითხულობს დეკრეტს მესამედ, რომელიც უცვლელად მიღებულ იქნა.

დ. ონიაშვილი მოახსენებს დეკრეტს საქართველოს დეპეშათა სააგენტოს შტატისა და ხარჯთ-აღრიცხვის დამტკიცებისა.

ი. ნუცუბიძე აღნიშნავს, რომ სააგენტო არ სდგას სათანადო სიმაღლეზე, ის ამახინჯებს ოპოზიციის დეპუტატების სიტყვებს და სანამ იგი არ დადგება სათანადო სიმაღლეზე, კრედიტს ვერ გავუხსნით.

მ. რუხაძე პასუხობს ი. ნუცუბიძეს, აღნიშნავს, რომ შეუძლებელია სააგენტომ ყველა დეპუტატების სიტყვები ბეჭდოს ვრცლად. სააგენტომ უნდა გადასცეს პირველ ყოვლისა მინისტრების სიტყვები. აქ გამოდიან მთავრობის სახელით და ხალხმა უნდა იცოდეს თუ რას ფიქრობს ამა თუ იმ საკითხის შესახებ მისი მთავრობა.

დამფუძნებელ კრებას ჰყავს თავისი სტენოგრაფები, რომლებიც სწერენ ყველა დეპუტატების სიტყვებს და თუ შესაძლებელი იქნება ფინანსიურად, ვბეჭდოთ ეს სტენოგრამები და გავავრცელოთ ხალხში, სააგენტოს კი ეს ვერ დაეკისრება.

კამათში მონაწილეობა მიიღო დ. შენგელაიამ, დ. ონიაშვილმა, დასასრულ მიღებულ იქნა წარმოდგენილი დეკრეტი.

სამი კვირით კავკავში

20 აპრილს გავემგზავრე კავკავში. ჩემი თანამგზავრები იყვნენ 1919 წ. თებერვალში ჩვენს ტერიტორიაზე კავკავიდამ გადმოხვეწილი კომუნისტები. თავიანთი ვინაობა არ გამოგვიმჟღავნეს, თუმცა სმა, ჭამა და ძილი ერთად გვქონდა. მივატანეთ ლარსის საგუშაგოს. მათი ვინაობა მაშინ გავიგეთ, როდესაც ლარსის კომენდანტმა იმათაც და ჩვენც „პროპუსკებთან" პიროვნების საბუთები მოგვთხოვა, იმათ არ ჰქონდათ და განაცხადეს ჩვენ კომუნისტები ვართო, იკითხეს სამხედრო კომისარიატის ტელეფონის ნომერი. როგორც იქნა მონახეს, რომელმაც უბრძანა კომენდანტს, ჩვენი განთავისუფლება. მთელ გზას ინგუშები იცავდნენ, კომენდანტიც ინგუში იყო. ლარსის საგუშაგოზე ასე გავცდით, რუსთაველის კარგად ვიმგზავრეთ. აქ კი მოგვცეს მოწმობები, რაც, როგორც ზემოთ მოგახსენეთ, ჩვენ თანამგზავრებს არ ჰქონდათ გადაეგზავნათ კომისარ ვარცხალოვთან. გაგვატანეს შეიარაღებული ქისტები. როგორც იქნა მოვიარეთ გზაში ქისტებთან და გადავიარეთ. როცა გავცდით ქისტების საგუშაგო ყველა პოსტებს მივედით კორპუსის შენობასთან, სადაც კომუნისტები იდგნენ, აქ კი აღარ გვყავდა არავითარი თანხლები და დავემშვიდობეთ. იმ დღიდან მოსულიყო გიკალოს რაზმი და სწორედ ამ კორპუსში იყო ის ბანაკებული. როცა გაიგეს ჩემმა თანამგზავრებმა კომუნისტებმა გიკალოს იქ ყოფნა, ვრცლად მოუყვნენ გიკალოს, რომლის ბრძანებითაც ყველანი გაანთავისუფლეს, ჩვენ რაც კაცის და ერთი ქალის სახელი და გვარები დასწერეს, გამოგვატანეს წინდ ამხანაგები პაკეტით და გაგზავნეს კომენდანტთან. დილის ხნის ლოდინის შემდეგ გამოიძახეს გარეთ კომენდანტი, რომელიც ცხენზე ყოფილიყო თვითონ კომუნისტებს და იმ დღეს გამოვუშვით და უბრძანა დარაჯებს წაიყვანეთ „ჩრეზვიჩაიკაში", მაგრამ ხაჭოც მე არ შემეხებოდა. ჩვენც გადაგვიყვანეს ცხენებით წინ მარცხ ხელში და უფროსიც მიიყვანეს „ჩრეზვიჩაიკაში" იქაც კარგა ხანს გვაყოვნეს, გამოიყვანეს ერთი სტუდენტი, ტანით სახეზე 17—18 წლისა იქნებოდა, იკითხა სად დაგვიჭირეს ან რისთვის როცა გაიგო საქმის ვითარება, ბრძანა ეს ჩვენ არ შეგვეხებაო. წაიყვანეთ ყველანი სამხედრო კომისართანაო. გაგვიმძღვრეს წინ და წავედით ყოველივე ჩვენი ბარგით. როგორც იქნა გაგვანთავისუფლეს თავდებით ქვეშ.

მე განზრახვა მქონდა ორი ან სამ დღეში დავბრუნებულიყავი, მაგრამ ეს ვერ მოხდა, რადგანაც რაღაც მიზეზების გამო გზა დახურეს, პროპუსკებს აღარ იძლეოდნენ. რადგანაც დავრჩი, მივიხედე ცნობის მოყვარეობით. დავიწყე ქალაქში სიარული, დავაკვირდი ყოველივე წვრილმანს. ქალაქ კავკავში თავისუფლება ვინც დარჩენილა, იმასაც მოუნახავს ძველი ტანისამოსი და იმით დადის, რომ შეხედვით ვერ იცნობთ. ხალხი ქალაქში ცოტა არის, ქუჩებში კანტი-კუნტად დაიარებიან. მილიციაში ხანგრძლივ მეტად ძველი პოლიციელები მსახურებენ. 25—29 აპრილამდე დაიწყეს, როგორც ამბობენ, ისე მოქალაქეების მობილიზაცია მეწყინების და ქუჩების

ცეკვის სასწავლებელი

ი. ა. როზენშტეინისა

არსებობს 27 წელიწადი და იწვევს მსურველთ: ბალეტის, სახალხო და ევროპიულ ცეკვების შესასწავლად, ყოველ-დღე დილის 8 საათიდან საღამოს 9 საათამდე. ჩქარა და კარგად შესწავლისათვის იღება 11 დღე პირობით. მისამართი: ნიკოლოზის ქუჩა № 101. (527—5—1)

[illegible] ბოლოში და ყოველ ქვეყნის კუთხეებში შეკრებილი წითელ არმიელებით, ყველა გაბედულად კითხულობენ—ხანგრძლივი საბჭოთა მთავრობის დაწესებულებაში? თუ მიიღებენ პასუხს არაო, ან საბუთს ვერ წარმოადგენდნენ, მაშინვე გაგზავნიდნენ მილიციაში და იქ მეიარაღეებს ცეცხლით ან ნიჩბით და ათ ან თხუთმეტს გააყოლებდნენ ერთს მილიციონერს რომელიმე ქვეყნის ანუ მიდამოს დასახლებით ქალაქში. ხალხის ხმას ძალიან ხშირად გაიგონებდით, ჯარში არავითარი წესრიგი არ იყო. ჯარის ნაცმულობა ქონდა: თეთრი, შავი, წითელი, ყვითელი, [illegible], ცალფეხზე ჩექმა, ცალზე ქალამნით, [illegible] გაგონებულია. ყველა გამხდარი [illegible] აცხადებენ: ჯერ ბავშვს ავიღებთ, მერე თოფებისზე გადავიდეთ.

სასპორტო ოლქში თითქმის ხუთასამდის ოსი მოვიდა, რომლებსაც მაშინვე თოფები დაურიგეს, ჯარში ჩარიცხეს, ყველა საქართველოდან გადასახლდა, ქართველები არ არიან, ისინი სულ სხვა განზრახვით არიან. იმათ არავითარი კომუნისტური ბოლშევიზმი არ აინტერესებთ, მათი იმედი შარშანდელი ძარცვა გლეჯა იყო. იმედი ჰქონდათ ნაძარცვით ჯიბეებს დაიტენიდნენ, მაგრამ ეხლა მოაჩვენეს და ახლა ხვდებიან, რომ მოტყუებული არიან, მაგრამ გვიანღა არის. მისვლით ადვილად მივიდნენ, მაგრამ წამოსვლაც ისე ადვილია? ვინც ჩაეწერება წითელ არმიაში, იმას ამოწერის უფლება არა აქვს, ვინც უარს განაცხადებს,—უკანასკნელი სასჯელი სამი წლით ციხე. ჯარის საერთოდ სისტემა [illegible] აქვთ [illegible]. ადვილად შეატყობთ, რომ იმათ ძალზე მოწყენილები არიან, ვინც [illegible] ყველას ჯარ[illegible] თუ არა თავზე ხელს აიღებენ, ანუ [illegible] რომლებიც იმათ და ხალხის [illegible], განსაკუთრებით საქართველოსთან. ყველა მათი მეთაურები საქმეებით [illegible]: მალე იქნება თფილისში ჩვენი მთავრობა, მალე შემოვესევით საქართველოს რესპუბლიკას ძველ საზღვრებით. უბედური ხალხი [illegible] მდგომარეობის ლანძღვას ხომ საზღვარი არა ჰქონდა. მეგობრულ მიღებაზე მიგვიყვანეს, მაგრამ ეს [illegible] პასუხს გაცემა იყო [illegible] და [illegible] გვარიგებდა. ამიტომაც [illegible] ძველი ყოფილი [illegible]. კაცკაცის ქართველები ძალიან ცუდ მდგომარეობაში არიან ჩაცვენილი. [illegible], რა თქმა უნდა ახლა [illegible] ცხოვრებაში, მაგრამ [illegible] მოყვანილ მდგომარეობას. რა ქნან: მართალია ის, რომ შეხვრილან, მერე თუ რამე შეუძლიათ—ან ლი, საქონელი ან სხვა რაიმე ქონება ვის დაუტოვონ, რომ წამოვიდნენ, ან აქ რითი იცხოვრონ ცარიელი ხელებით ამ [illegible]. არ ეს გარემოება აფერხებთ კაცკაცის ქართველებს, თორემ მათში ჩ ჰპოულობენ არ ღირსეულად კომუნისტების სამეფოში. ხშირად შემთხვევა შეგნით რუსეთში ქართველები გზას რომ ვერ შოულობენ ეწერებიან წითელ არმიაში და ელიან, რომ კავკასიაკენ ან ჩრდილო კავკასიისკენ წამოვიდნენ იმათი ნაწილები და ამ საშუალებით, დაუსხლტნენ თავის საშინელ საზღვრებს და მერე სხვის პროფესიით, როგორმე გამოაღწევენ იმ ტანჯვის ქვეყანას. ასეთი შემთხვევა მე თვითონ თითქმის თვალში დის განზე. ერთი თვით ჩვენთან წამოვიდა.

[illegible] ქისტების სოციალისტებით, ერთ ჩემ მეგობართან წავედით სოფელ ბაზორკინში. სოფელი ძალიან დიდია ქისტები დიდათ გაღარიბებული არიან დენიკინელებზე, ჩვენს მიგვიის დროს მარხალეებს ოთხ ქისტს, რომლებიც ერთ ამაღლებით ქისტს წინანდელი დაუბოცეს. ხანჯე აბე ყოფ დიყოფ: გ[illegible] ჯაჭვის ხიდზე იფორებით სამი დენიკინელი ადგილები, ეს შეგნიმათ, მოდიანოდით იმათი გვამები, ხანჯლის პატრონს ერთ განგუსტდენა სტუმრების გაცემა. ამაზე დიდ წინ ერთ ხანჯალი და ქისტს ხიათდა მაგარს [illegible]. თავი მოკლული ჰყავთ და ერთი მძიმედ დაჭრილი, სწორედ იმ დროს მოვიდა დენიკინელ ხელისუფლებმა [illegible] თავის [illegible] ცერი. ეს ომი მე თვით განაზე. ხოფელ ბაზორკინის შუაგულში იყენენ დაბრძანებული. რომლებიც გვეჩვენებით მაყურების ბაზ, დაწვრილებით [illegible], ტყვიის [illegible], ყინტალები და სხვა ომის [illegible] ქისტებმა.

[illegible] აღარ ყოფილა 28 ოთხ ფრუნ [illegible], სადაც [illegible] ბრძოლა და [illegible] წინ[illegible]. სოფელი [illegible] თითქმის სულ [illegible] ქალაქში [illegible] [illegible]. აქ [illegible]. სტაციის [illegible] ჩემს იქ [illegible] [illegible].

ანგრევენ მამა-პაპის აშენებულ სახლებს (სახლები სულ ხისაა) და ეზოებიდან ბაზარზე გასაყიდად მიაქვს და გაყიდის. თან ამბობენ: ეს ხის ნაფოტს არ დაუტოვებთ ინგლისელებს. დანარჩენ ხოფელებსაც დიდი აქვთ დანიშნული. დაწინაურებული დიდი [illegible] უნდა მიყავთ; საწყენი ის არის, რომ ამათი აგრეთვე ინტელიგენტი ქართველია, როგორც კომუნისტები ეძახიან „ტიფლისის [illegible]“. ეს განზრახვა შარშან თავის მეგობრის დროს ჰქონია და ეხლა მოიყვანა სისრულეში.

მოხალისეების ბრძანებლობის დროს ჩვენ მთელ მეცხვარეებს, [illegible] ზამთარშიაც ცხვარი ყიზილარში წაიყვანეს. ეს ცხვარი არის თუშების დიდი ფარა და სწორედ ჩვენს დროის დაბრუნებით მთაში წამოსასვლელად, მაგრამ ნათ აქ კომუნისტები დახვდნენ და ნებას არ აძლევენ აქეთი დიდი საქონელი საქართველოში წამოიყვანონ. იმათ მოსვლის შემდეგ დაიწყო წვიმები. ეს საწყალი მეცხვარეები საშინლად იტანჯებიან. ეს ტანჯვაც არ აკმარეს, მეტად ლამ 50—60 ცხვარი და ბატკანი აკლდებოდა იმათ ცხვარს. ამჟამად სტირიან და ეუბნებიან: „შენ ამდენი ცხვარი გყავს, ჩვენ ხორცი არა გვაქვს, [illegible] ხომ არ არის. საძოვარიც გვეძლევა, არც [illegible] და არც ვიცით რას უზამენ ჩვენი წამოსვლის შემდეგ. თუმცა ჩემის მხრით რაც შეიძლებოდა დავარიგე, რომ რაიმე გამოეტანათ ცხვრის განთავისუფლების ნებართვა.

ქალაქში მეფობს დიდი ახალი [illegible] ეკონომიკური [illegible]. ერთი მოადგილე [illegible], ყველა სახლის მეპატრონეებმა ქირები უნდა შეიტანონ „ბინის განაწილებაში“, სახლის პატრონებმა წელიწადში უნდა მიიღონ ათასი მანეთი, ხოლო თუ რომელ სახლშიაც თვითონ ცხოვრობენ, იმისი ქირაც უნდა გადაიხადონ. „ბინის განაწილებაში“ კომისიის შედეგებით, რესტორანებში, კაფეებში და მაღაზიებში ოჯახების ბოლება ნივთების კონფისკაცია. [illegible] თითქმის სულ მიაქვთ. ოჯახში ამდენ სკამს, ლოგინს, ქვაბს და სხვა ოჯახის ნივთებს გიტოვებენ, რამდენიც წევრიცაა ოჯახში ცხოვრობს. ავეჯეულია მაგიდები, ხალიჩები, რამდენიც ძვირად ღირს, [illegible] ნახატები, ნათურები, [illegible], ყველა ესენი ამ[illegible] აქვთ აღებული.

ხალხს საერთოდ ძალიან აქვს გული გატეხილი კომუნისტებზე თვითონ ჯარშიაც ცუდი განწყობილება წინადა კომუნისტების და ბოლშევიკების შორის. თუ გარეშე [illegible] არ გეშინით ხალხის, შეუძლებელია ერთი მეორეში არ მოუხვდეთ შეჯახება. საერთოდ მცხოვრებლები, ხომ დიდი უკმაყოფილო არიან არსებულ წყობილებაზე. ქალაქში უმუშევარი ვაჭრობა მეტად ცოტაა, დუქნები თითქმის სულ დახურულია; ან ნამდვილად თვითონ უწყვიათ რამე შიგ. ნივთები და სანოვაგე სულ იმათ ხელშია. მგზავრი, რომ ჩამოვიდეს, შეუძლებელია ღამის გათევა თუ ნაცნობი არ გყავს. საერთოდ ცხოვრება ძალიან გაძვირებულია, არაფერი იშოვება, თუ რამე ისიც მამასისხლად. მაღაზიებში საქონლების ფასები: პური 110 მანეთი გირვ.—კარტოფილი 600 მანეთი,—ერბოს ნავთი 900—1000 მან. შაქარი გირ. 1800 მან.—ხორცი ფუთი 700 მ —ბზე ფუთი 500 მან. თივა ფუთი 1000 მან. ბრინჯი გირ. 700 მ. მარილი 1400 მ, ფუთი. ხორცი გირვანქა 250 მ. ფქვილი ფუთი 4000 მან. სიმინდის ფქვილი ფუთი 1200 მანეთი. მამრობითი კრაბი 180 მ. ლვინო ვედრო 6000 მან. ბადრიჯანი 500 მ. კინძი ბოსტანი 1200 მ —ახალი ყველი [illegible] 1000 მ.—კვერცხი 350 მ. გირვან. ლიმონი 800 მ —ერთ კოლოფი 50 მან.

მოხეოვიდამ წერილი მოვიდა, რომლის თანახმადაც იქ ასეთი ფასები ყოფილა: კვერცხი 10 ცალი 2500 მანეთი. ფქვილი ფუთი 32000 მანეთი. არაყი ბოთლი 4000 მანეთი. ხორცი ძალიან და კარგი ქვეა თვის არც გვიძლევიან, საქონელი ცხვარი და ცხენი ხომ ფასი [illegible] არის. ფულიც კილოგრამი 1000 მ., 13000 მან. კავკასიის ერთი ფუთის საშუალო მოთავონის და ფუნიკულის გაყიდვისა დეპუტაცია ფული, მხოლოდ დიდი წვალება არის ლეპტიანი ფულის მიღება. ეს ფული ყველას გადაროდა თუმცა მთავრობა იძლევა ბრძანებას ხელფასებზე ლოს ყველამ აიღოს. მაგრამ მაინც არავინ იღებს არამ ამ ნიადაგზე გაქრის და მცირედ შოვნის [illegible]. მილიცაში წაღება და სხვა. ჩვენი ფულის ლირა მოთხოვნილება არის 1000 მანეთში იძლევიან დონის ფულს 4000 მ. ნიკოლოზის 1000 მ—8000 მ.

7 მაისს როგორც იქნა მივიღე მოწმობა ჩრდილოკავკასიიდან წამოსვლისა. 9 მაისს ჩემთან მოვიდნენ გრიშინიდამ, [illegible] დირიდამ, რასტოვიდამ და კავკასიიდამ იძულებით წამოსული ქართველები. როგორც იქნა, დიდი წვალებით შემდეგ გამოვცდით იმათ საზღვრებს. ყველანი დიდ სიხარულს მიეცნენ. ასე მეგობრულად გამოვიარეთ დუშეთამდის. დუშეთში ერთს მეტად ნესთან გავჩერდით, რადგანაც ცხენისთვის უნდა გვეძია და ჩვენც გვესაუზმა რიგებისა დანაყრება. აქ გზაში შევხვდით ასიათდ მოდგმარე ერთი, არ ვიცი უნცროსი თუ უფროსი, მილიციონერი გვარად ხუციშვილი, დაგვიყვირა: ჩქარა გახსენით ბარგი ცხენების გასინჯვა. ჩვენ იმან არ გვაცალა, ისე ბრძანების კილოთი გვეუბნებოდა ბარგი. რა თქმა უნდა, რაც არ გვქონდა რა უნდა ამოეღო. გვქონდა სიმინდი ცხენებისა 65 ფუთი 14 ც. კომუნისტის ფანჯარი რადგანაც დამ შიმ გადასაცემათ რომ ვერავინ ამ მოსახვდა ნაცნობ მოხელეები, მიხრძანა: ეს სიმინდი და გაზეთები ფულებიანად დუშეთში ერთ ამბი დარტინდითო. მერე ვეხვეწეთ, ვემუდარეთ, მაგრამ არაფერმა არ გასჭრა, ბოლოს რადგანაც დუქანში მე ვიღეთ პურის საჭმელათ, მომიგზავნეთ მეთუქნე,—მომეცს რამე და გავუშვებთ. ამ სიტყვების გაგონებამ ძალიან დამაინტერესა და ვკითხე მეუქნეს რამდენსა თხოულობს მეთქი. ცოტა ხნის შემდეგ მოვიდა და მითხრა სხვისაგან ორას სამასებს იღებს, თქვენზე როგორც იქნება მე ვეცდები და ის თუმანს დაიჯერებსო. მე როგორც დაინტერესებული ამ საქმით, ჩემი მეგზავრების თანდასწრებით მივეცი 1000 მან. მაგიდა მილიციონერმა, მისცა თუ არა ვერა ცნახე, მხოლოდ მოვიდა და ჩვენ გვეთხრა: „თავისუფალი ხართ, შეგიძლიათ წახვიდეთ.“ ჩვენც შევსხით ცხენები და დუშეთში წავედით, აქ განვეცხადეთ ყრილობაზე: კომისარიატში დაიბარეს, იმ საათში შეატყობინეს ოქმი. კარგი იქნება თუ ის ოქმი მიიღეს ქვეშ არ ამოდოს თავს, თორემ მილიციონერი და მედუქნე ქრთამის აღებას არ მოიშლიან.

მ. ლებანიძე.

ᲞᲐᲠᲢᲘᲐᲨᲘ

თფილისის 24 მაისს ნაძალადევის კლუბის შენობაში შესდგა ს. ს დ. მ. პარტიის პირველი რაიონის წევრთა საერთო კრება ამხ. ვ. სიხარულიძის თავმჯდომარეობით. დღის წესრიგი: 1) პარტიულ ყრილობაზე დელეგატების არჩევნები. 2) რკინის გზის მუშა ორგანიზაციის სამუშაო კომიტეტის წარმომადგენ. მოხსენება 3) დეპოს და მთავარი სახელოსნოს მუშა მოხამბ. პროფეს. კავშირის ს დ. ფრაქციის წარმომადგენელთა მოხსენება.

პირველით კრება სწყვეტს წევრთა კანონიერი რიცხვის დაუსწრებლობის გამო დელეგატების არჩევნები გადაიდოს შემდეგი კრებისათვის და განხილულ იქნეს დღის წესრიგში აღნიშნული დანარჩენი კითხვები.

ვინაიდან 1-ლ რაიონის ორგანიზაციის წევრების დიდ უმრავლესობას შეადგენს რკინის გზის თფილისის კვანძის მუშა მოსამსახურეები,—კრებამ დიდი საქმიანი და ფრთხილი წინადადებები ჩამოაყალიბა. პარტიული წევრები, სხვადასხვა ორგანიზაციებში მათ მიერ გაგზავნილ წარმომადგენლების მოქმედება-მოვალეობებით. პარტიულმა კრებამ —როგორც უზენაესმა საკონტროლო ორგანომ—აღნიშნა წარმომადგენლების მოქმედების უარყოფითი და დადებითი მხარეები და თუ საჭიროდ დაინახავს, მისცეს მათ მოქმედებას მუშაობისათვის ახალი გზა.

სამუშაო კომიტეტის სახელით მოხსენებას აკეთებს ამხ. [illegible], რომელიც შესავალში აღნიშნავს, რომ მისი მოხსენება არ იქნება მთლიანი ვინაიდან მას ხელთ არ აქვს საჭირო ცნობები—საბუთები შეხება მხოლოდ სამუშაო კომიტეტის მოქმედების ერთ მხარეს სახელდობრ „საქონლის განაწილება მომსახურეებლთა შორის“ საქონელი რომ მეტი იყოს, როგორც წინეთ, ამბობს მომხსენებელი, მაშინ განაწილებაზე ხელმეტი იქნებოდა ლაპარაკი. თუ საქონელი მეტია, ამ შემთხვევაში ბევრიც კი შეუძლიან მისი განაწილება. საქონელი—როგორც მომხსენებელი—ძალიან ცოტაა—მოთხოვნა კი დიდია—ამიტომ განაწილების საკითხი ჩვენთვის ძალიან დიდია თავსამტვრევი. დღემდე განაწილებულ საქონლის ყველა არ ბაწილებდა ორი სახის საგნებით, რომლებიც რიგდება რაციონით და ბილეთით.

რაციონის საგნები, მაგ. პური, შაქარი, ბრინჯი და სხვა შეიძლება პატარა ნაწილებით, რაციონებით დაყოფა და დარიგება. მომხმარებლებისათვის მცირე ბალი პატარა ნაწილი შეადგენს ღირებულებას, მისთვის პატარა ნაწილიც საჭიროა. ამ რიგად რაციონის საქონლით შეიძლება მომხმარებელთა უმრავლესობის დაკმაყოფილება და უკმაყოფილოთა რიცხვის შემცირება. სულ სხვაა არა რაციონის საქონლის განაწილება. მაგ. ფეხსაცმელი, ტანსაცმელი და სხვა. ასეთი საგნების რაციონებად, პატარა ნაწილებათ დაყოფა ხომ არ შეიძლება. ფეხსაცმლის ფეხსაცმელს ვერ დასჭრი და ცალ-ცალკე ვერ დაურიგებ მომხმარებლებს, სადაც ერთი საგნები ყველა მომხმარებელს სჭირია, მაგრამ ყველას ვერ მისცემ. ბევრი ყოფილა უკმაყოფილოები. როგორც შეიძლება ამ საქონლის განაწილება მომხმარებელთა შორის, რომ უკმაყოფილება მოისპოს? სწორედ ასეთი ნაწილი არა-რაციონის საქონლის განაწილება იწვევს მომხმარებელთა შორის დიდ უკმაყოფილებას და სწორედ საქონელი ძალიან ცოტაა ბაზარზე და ყველას არ ყოფნის. მომხმარებელი კი არ დაიჯერებს, საიდან მოდის საქონელი. მან თუ არ მიიღო საქონელი, მაშინ იწყებს დიდ უკმაყოფილებას. უკმაყოფილება გადადის მასაში. იმავე, იზრდება „უსამართლო განაწილების“ მოწინააღმდეგეთა რიცხვი.

დღევანდელ საქონლის კრიზისის დროს ყველას დაკმაყოფილება ყოვლად შეუძლებელია. ვფიქრობთ, რომ უკმაყოფილება ნაკლები იქნეს. დღემდე ვერ გამოვნახეთ ისეთი გზა—ისეთი წესი განაწილებისა, რომ უკმაყოფილება მოისპოს.. და აი, მოგვდიოდა რა თქვენთან, მიმართავს კრებას მომხსენებელი, სამუშაო კომიტეტის სახელით—გთხოვთ გვიჩვენოთ ისეთი გზა, რომ შეიძლებოდეს ყველას დაკმაყოფილება. რაც შეეხება მოჭრილმოქმედებას სამუშაო დაწესებულებაში, ეს სისხლის სამართლის საქმეა. ჩვენ ვერ ჩავიძირებით ადამიანის სულში—თუ ვინაა მოჭრილმოქმედი და მატყუარა! საქონლის განაწილებით კოოპერატივების საშუალებით მიღებულ საგნებს უწერავთ სამუშაო წიგნაკებში, რომ მომხმარებელმა მეორეჯერ არ მიიღოს საქონელი—გაყიდეს კანტროლი შემოვიღებთ ფურნებს, სადაც მომხმარებელი ხელს აწერდეს ყოველგვარი მოჭრილმოქმედებას და სხვ. ორგანიზაციებიც უნდა დაგვეხმარონ, რომ მოჭრილმოქმედებას ნაკლები ადგილი ჰქონდეს და საქონელიც შედარებით სამართლიანად განაწილდეს. თავისუფალი მოხსენებას მოისმენდნენ.

საკითხმა ცხარე კამათი გამოიწვია დამ წრეთა შორის. კამათში მონაწილეობა მიიღო რამდენიმე ორატორმა—ქ. [illegible]მა, მახარაძემ, არ. [illegible], ნ. [illegible], დ. [illegible] და სხ. თითქმის ყველა ორატორები უკმაყოფილოთა სამუშაო კომიტეტის მოქმედებით. ორატორების სიტყვების დროს კრება დელავს. თავმჯდომარეს უძნელდება კრების დაწყნარება. ორატორები უსაყვედურებენ სამუშაო კომიტეტს—საქონლის უსამართლო განაწილების გამო. ისინი აღნიშნავენ, რომ მიღებულ საქონლის შესახებ მომხმარებლებს თავის დროზე არ აწვდიან ცნობებს.

ნაცნობებით ბევრს გააქვს საქონელი სამუშაო მაღაზიებიდან—ბევრი რამდენჯერმე დებულობს საქონელს და ბევრი ხელცარიელი მიდის სახლში... ამხ. დ. [illegible] აღნიშნავს, რომ საკითხს უნდა შევხედოთ ობიექტურად. კრიტიკა უნდა ავაშენოთ სინამდვილეზე და არ გამოვიყენოთ ბრძოლებიდან სამუშაო კომიტეტის მოქმედების 3 თვეების დროს. უთითებს კრებას რამდენიმე ნიმუშზე საქონლის უსაფუძვლო განაწილებისა და „ზეუნის“ შესამოკლებლად. უკანასკნელ თავის სიტყვაში მომხსენებელი აღნიშნავს, რომ ჩვენ ცუდი სენი დაგვჩემდა. ყველა ოპოზიციაში დგას. ეს კი დიდათ მავნებელი სენია. სამუშაო საქმის ჩვენთვის დიდ მნიშვნელოვანია, [illegible], საზოგადოთ გადაჭრას. წინადადებას შემთხვევაში შეიძლება ამას, სახელმწიფო დაწესებულება მომზადება. თუ ჩვენ მიერ არჩეული გზა არ მოგწონთ, თქვენ უნდა დაგვეხმაროთ, გვიჩვენოთ ახალი. გზა სამუშაო კომიტეტის საქმეების უკეთესად მოსაწყობათ, თავისებს მოისმენენ. კრებამ მოისმინა მხოლოდ აღნიშნულ კითხვის განხილვა. კრებას არ დასწრებია დიდი ნაწილი გზისმოსამსახურეებისა, რომლებიც ამ ქმით თფილისის კვანძიდან მომხვდარ არიან გაწვეულნი. მე მეხი გამოვთქვამ სურვილს, რომ ასეთი მოხსენებები ორგანიზაციის წარმომადგენლებისა სისტემატიურად ხდებოდეს.

მდივანი გ. ფოფხაძე.

ᲥᲠᲝᲜᲘᲙᲐ

ქიზიყში. აზერბეიჯანთან სამზღვრო მოლაპარაკების დაწყებამ მეტად დააინტერესა ქიზიყი. ნამდვილი შინაარსი ამ წინასწარ მოლაპარაკებისა ჩვენთვის საიდუმლოებით მოცულია, ჩვენ არ ვიცით მთავრობის უკანასკნელი გადაწყვეტილება ზაქათალის შესახებ, მაგრამ თუ არა მართებულობისა და სიფრთხილის ინსტინქტის შემწეობით, რომ ყველა დავიჯეროთ მაინც შეასწორებს საქართველოს სახელმწიფო საზღვრები და შემოიერთებს ჩვენი ქვეყნის უძველეს კუთხეები, როგორიც არის მაგალითად, ზაქათალის ოლქი, საინგილო.

რა რიგათაც უნდა დამთავრდეს ეს ჩვენთვის ძალზე მოსაწყენი ამბი, ქიზიყი დაკმაყოფილდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, უკეთუ ზაქათალის ოლქი ჩამოშორდება უზურპატორ აზერბეიჯანს და შემოერთება ამა თუ იმ სახით საქართველოს. ეს უნდა მოხდეს იმიტომ კი არა მხოლოდ, რომ მთელი ქიზიყის მოსახლეობა მეტის მეტად შეწუხებულია დაუდგრომელ და ქურდ ბაცაც ლეკებისაგან, რომ უკანასკნელი ორი წლის განმავლობაში ცხოვრების უკიდურესობამ [illegible] სახლეარი ცხვარი წინ ამოუყვანა მშვიდობიან ქიზიყს და ჩვენ ხალხს მეგობრობა წაგვართვა, რომ ლეკებისაგან მიმავალი მიწის მუშა ერთს ხელში მარხ იღებს, ხოლო მეორეში სასროლად დამზადებულ თოფს,—ამიტომ კი არა: ქიზიყმა დანარჩენებზე უკეთ იცის ჩვენი აღმოსავლეთ საქართველოს უკანასკნელი ხანი, მისი მნიშვნელობა ისტორიულად. ქიზიყმა მშვენივრად იცის, რა დიდი ამაგი მიუძღვის ძველ მეფეთ ქიზიყელთა დაცვა გამაგრებაში თავზე ხელდებულან; გულმა მხარეს ის მედგრად ადგენდა, როგორც საუცხოვო მოლაშქრეს, როგორც სამაგალითო სტრატეგი? ჰერეკლეს მეფისთან გამკლავებაში...

ახა ნახეთ რა ყოფაშია დღეს ქიზიყი: შემოხირულად იქმის, რომ ქიზიყზე კაცია გამოსული, რასაც ძველებურად უყურებს გაძარცვულ მტერს და მეგობარს შეტევით გადარეულს ზაქათალის ოლქის უკანასკნელ სანაპირო ოლან, დიდ არ გავა, რომ საროდეს არ გახდნენ სხვადასხვა სოფლებიდან გუნდ გუნდად მოსული ყაჩაღები, რომლებიც მხოლოდ ერთს საქმეს მისდევენ: დაუყოვნებლივ გაგზავნილ იქმნენ მოწინავე პოზიციებზე, რომ დაინახონ მოუხვედრი მტერი, რას მიჰნის ქიზიყელების რისხვა!

მამაძაღლით დღრონტზე, გადაავლეთ თვალი თბილისებში ხედლ? ჯარისკაცებს... იცით რა არის მათი ერთად ერთი სურვილი? იქნებ გეგონოთ, რომ ისინი მოითხოვენ უკან დაბრუნებას, ოჯახში დაბრუნებას უნდათ მოხალისეობად, ან ჯვარცარისნი ოჯახის მისახედათ? შემცდარი ხართ! ჩვენი არწივები მოუთმენლად ელიან ბრძანებას, რომ გადაესხნენ საქართველოს ძველთაძველ სანაპიროში და თავზარი დასცენ მუხანათ მტერს. მხოლოდ უნდა გვიმოგიტყვდეთ, რომ ცხოვრები დაგვიანება უკიდურესად აღელდება ხალხს; ამას დაუმატეთ ის გარემოება, რომ ათასი ერთი წუხილი მ ამბე დიდ მედგრამ ახალ-ახალი „ტენისტები“ მკვეთს ნერვებ დაქანცულ ხალხს და უკანასკნელმაც ეჭვით იცის, ხოლ იწყება სიმართლე და სად მთავრდება ჭორი...

ქიზიყი ღელავს! ამდგარი ენტუზიაზმი დიდი ხანია არ განცდილა ამ კუთხეს, მაგრამ რაც დღე გადის, იმდენად ეკუმშება ქიზიყელს გულდი და შიშით და წუხილით გეკითხებიან: რას მოგვიწოდებს ამდენი ხნის ხისმე, ნუ თუ? ის ელის თავის კითხვას, მხოლოდ თვალებზე მომდგარი ცრემლები გიჩვენებთ თქვენ, რომ ქიზიყი ვერ შეურიგდება აი ამ „ნუ თუ“...

დღეს ქიზიყი ფეხზე ამდგარია, იარაღ ასხმული! მას დამშვიდებულს მოუვლენია წყნარი დამთავრება, ისე როგორც ამას მოითხოვს საქართველოს სახელმწიფო ინტერესი!

ქიზიყი „უფლის ხმას“ ვერ ამყვება: მას ყვირილი შერცხვენას შეეძლომაში—ყერეც შინაური მტერი მოქმედებს და ვერც ის მაწანწალა რუსი სალდათები, რომ მეტემიც ლენინის იქით ნახევრიდან უთვალავი: დაწყნარდით იარაღი, ნელ ხომ ძმები ვართ! ერთი ქიზიყელი გულანი სამართლიანად ამბობს: „ი დაცლილი რუსი, თუ გასაყოფი არა აქვს რა ჩვენთან, რას მოგვეტმასნა არაშანს და მოსკოვისაკენ არ წავიდა“...

ისიც გაიგეს ქიზიყელებმა, რომ ზაქათალის ოლქში ქალებს აბამენ ადგილობრივ ჯანდარმეთის დამქაშები, მაგრამ ქიზიყის გადაწყვეტილება მაინც ხმამაღალია: ზაქათალის ოლქი ჩვენი იყო და ჩვენივე დარჩება...

ქიზიყელი.

ᲬᲔᲠ. ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗ

გთხოვთ მოგცეთ საშუალება, უღრმესი მადლობა გამოუცხადოთ ამხანაგ აგაბი ხარაჯიშვილს, რომელმაც ხელი შეუწყო დაბელეთის სამკითხველოს მოწყობას.

სამკითხველოს გამგე ივ. მჭედლიძე.

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

ქალი მ. გ[illegible]
თვალით ავადმყოფი (სათვალეების გამოსინჯვა) დილის 9—12 ს. 4—7 საათ. საღ. ნიკოლოზის ქ. № 32.
(1587 ო.)

რკ. გზის სამოსწავლო განყოფილებას
ᲔᲡᲐᲭᲘᲠᲝᲔᲑᲐ
მარტენის საკუჭნაო დგუში, კალიბრები შვედური რკინის, ცხენის საკვები და სახელმძღვანელო, წიგნები. ცნობებისათვის მიმართეთ: ელისაბედის ქ. № 200 სამოსწავლო განყოფილებას დილის 9—3 საათამდე. (1675—7—3)

ექიმი
მ. ა. მ[illegible]
სიფილისური კანისა და ვენერიული სნეულება (სიფილისი „606“ და 914 შეშხაპუნება). მიიღებს: დილით 8—9 საათ. საღ. 5—7 საათ. ხერსონის ქ. № 3, [illegible] ქუჩის კუთხე, [illegible].
(1700—ო.)

ექიმი
ე. მ. [illegible]ინარიშვილი
სიფილისი: სიფილისი (შეშხაპუნება „606“ და „914“) ვენერიული და კანის სნეულებანი: მიიღებს ყოველ დღე 8—1 ს. და 4—7 ს. [illegible] სამკურნალოში, მისამართი: [illegible] (მიხეილის) პროსპექტის და კიროჩნის ქუჩ. № 27, ტელ. 10—37. (1682 ო.)

ექიმი
ნ. მ. გაჩეჩილაძე
(შინაგან და ბავშვთა სნეულებათა) ავადმყოფებს იღებს დილის 8—10 საღამოს 4—7 ს. [illegible] ქ. № 4.
(ვ. 25—1)

ექიმი
ნ. ა. არუთინოვი
სიფილისური სნეულება (606 და 914) ვენერიული ქრონიკული, შარდის ორგანოების [illegible] (ხარშის მიღის). მისამართი [illegible] № 30, ბინა 3. მიიღებს დილით 8—12 ს. საღ. 4 საათ. 6 საათამდე. (1555—ო.)

ექიმი
ა. ლევენშტეინი
შინაგანი და ნერვიული სნეულებანი რენტგენის და ელექტრო სამკურნალო კაბინეტი. მიიღებს დილის 11—12 ს. და საღამოს 4—7 ს. [illegible] ქ. № 5 ბინა 3, ტელეფონი 12—46.
(1518—ო.)

ოზურგეთში
ქალი აბაშიძე
ლებულობს ავადმყოფებს შინაგან სნეულებების, ბავშვის, ქალის და [illegible] „[illegible]“ და „[illegible]“, ვენერიული: [illegible] და მისი შედეგები—„914“ და „606“ შეშხაპუნებით. ქ. [illegible] სახლში. (ქუთ. 336.)

ქალის ექიმი
ე. თ. ლორის-მელიქოვი ჯიბლაძისა
და მისი ასისტენტი მ. ა. [illegible] იღებს ქალებს ავადმყოფებს: [illegible] ავადმყოფებს დილის 10—2 საათ. და საღ. 4—6 საათ. [illegible] ქუჩა № 13. [illegible] ტელ. 8—83. (24—5)

ექიმი
ნიკოლოზ მახარაძე
იღებს განსაკუთრებით შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს ყოველ დღე საღამოს 4—6 საათამდე. მისამართი: [illegible] ქ. № 11, [illegible].
(1255 48—5)

ქალი მ. ა. შამრანი
სიფილისური სიფილისი და მისი შედეგები (შეშხაპუნება „606“ და „914“) ვენერიული (ტრიპერი) და საშარდე ორგანოების სნეულებანი. ავადმყოფებს მიიღებს ყოველ დღე დილის 8—11 და საღამოს 5—8 საათამდე. ქალებს 4—5 ს. [illegible], [illegible] ქუჩა № 33.
(1238 25—3)

ᲛᲐᲗᲔᲛᲐᲗᲘᲙᲘᲡ ᲛᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲔᲚᲜᲘ

ა. დ. ტიროტინი (ყოფ. დირექ. თ. რ. ს. და წევრი გამომცდელი კომიტეტისა სამოსწავლო კავკასიის ოლქისა) ივ. მარკ. მაჩაიძე, ყოფილი გამგე და დამაარსებელი სრულ უფლებიან გიმნაზიისა, ამზადებენ მოზრდილთა გამოცდებზე შემოდგომისათვის ყველა სასწავლებელში და განსაკუთრებით მათემატიკაში. მსურველთა განმეორებითი გამოცდებისათვის და საფუძვლიანად შესასწავლებლად. მისამართი: პლეხანოვის ქ. 25, შესავალი ალექსის ქ. 25 მაჩაიძის ბინა.

(ნ. 3—1)

[illegible]